

VALANVISNINGAR

Valnämndens uppgifter

VALANVISNINGARNA FÖR RIKSDAGSVALET SOM FÖRRÄTTAS 2023

Justitieministeriet utfärdar med stöd av 10 § i vallagen (714/1998) för vederbörande valmyndigheter följande valanvisningar för riksdagsvalet den 2 april 2023. Valanvisningarna gäller fr.o.m. den 1 januari 2023 t.o.m. den 30 april 2023.

Valanvisningar

- Nr. 1: Kommunala centralvalnämndens uppgifter
- Nr. 2: Valnämndens uppgifter
- Nr. 3: Förhandsröstning på en anstalt
- Nr. 4: Förhandsröstning på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet
- Nr. 5: Hemmaröstning
- Nr. 6: Förhandsröstning utomlands
- Nr. 7: Valkrets-nämndens uppgifter

Helsingfors den 21 december 2022

Valdirektör

Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman

Heini Huotarinen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: PunaMusta Oy, Tampere, 2022
Tryckning: PunaMusta Oy, Tammerfors, 2022

Innehåll:

1.	ALLMÄNT OM RIKSDAGSVALET 2023	7
2.	KOMMUNALA VALMYNDIGHETER	9
2.1	Allmänt	9
2.2	Behörighetsbegränsningar vid riksdagsval	9
3.	VALNÄMNDEN	11
3.1	Valnämndens sammansättning	11
3.2	Beslutförhet	11
3.3	Rätt att närvara vid valnämndens sammanträden	12
3.4	Närvarorätt för valombud och valobservatörer	12
3.5	Valnämnden ska endast utföra sina lagstadgade uppgifter	12
4.	ARRANGEMANGEN PÅ RÖSTNINGSTÄLLET	14
4.1	Valmaterial och möbler	14
4.2	Röstningsställets tillgänglighet	18
4.3	Brandsäkerhet	19
4.4	Ordningen på röstningsställena	19
4.5	Valbiträde och biträde som väljaren själv utsett	21
5.	FÖRRÄTTANDE AV RÖSTNING PÅ VALDAGEN	24
5.1	Inledande och avslutande av röstningen	24
5.2	Röstningens förlopp	25
5.3	Avslutande av röstningen på valdagen	38
6.	PRELIMINÄR RÖSTRÄKNING	39
6.1	Allmänt	39
6.2	Valnämndens åtgärder	39
7.	FÖRANDE OCH VALPROTOKOLL OCH AVSLUTANDE AV RÖSTNINGEN PÅ VALDAGEN	43
7.1	Allmänt	43
7.2	Uppgifter som ska antecknas i valprotokollet	43
7.3	Ifyllande av bilagan till valprotokollet	45
7.4	Avslutande av röstningen på valdagen	45
8.	ÅTGÄRDER EFTER VALET	46
8.1	Paketering av röstsedlarna	46
8.2	Inlämnande av valprotokoll till valkrets-nämnden	46
8.3	Ifyllande av vallängdens uträkningssida	47
8.4	Returnering av material till centralvalnämnden	47
8.5	Förstörande av handlingar	48
8.6	Slutåtgärder i anslutning till användningen av rösträttsdatasystemet	48

9. SMÅ RÖSTNINGSOMRÅDEN OCH RÖSTNINGSOMRÅDEN SOM SAMMANFÖRS MED DEM	49
9.1 Vad är ett litet röstningsområde?	49
9.2 Valnämndens uppgifter på valdagen	49
10. ÖVRIGA ANVISNINGAR	52
10.1 Justitieministeriets valwebbplats	52
10.2 Jour hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	52
10.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna	52
10.4 Rådgivning vid problem	53

Bilagor:

BILAGA 1 Vissa tidsfrister	54
BILAGA 2a Vallängdens pärmbblad	61
BILAGA 2b Vallängdens uträkningssida	62
BILAGA 2c Vallängdssida	63
BILAGA 2d Anvisning för att binda samman pappersvallängden	64
BILAGA 3 Meddelandekort	65
BILAGA 4 Blankett för valprotokollet	66
BILAGA 5 Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen	71
BILAGA 6 Checklista för röstningsställets tillgänglighet	72

Till läsaren

Välkommen till ditt viktiga uppdrag i riksdagsvalet! Ditt uppdrag är ansvarsfullt, så var noggrann. Vallagen, den här anvisningen och utbildningen ger dig all information du behöver.

Börja med att studera vallagen. Du kan vid behov skriva ut den på adressen <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980714>. Bekanta dig noggrant med den och ha den till hands när du sköter ditt uppdrag.

Uppgifterna i samband med förhandsröstningen beskrivs i detalj i 5 kap. i vallagen (46–66 §). Hur röstningen går till på valdagen beskrivs i detalj i 6 kap. 67–83 §. Om du arbetar med granskning av förhandsröstningshandlingar ska bestämmelserna om brevröstning i 5 a kap. tillämpas. I 9 kap. finns specifika bestämmelser om riksdagsvalet, vilka inte direkt gäller kommunala valmyndigheters uppgifter. Var uppmärksam på 184–186 § i vallagen, eftersom dessa bestämmelser gäller dina skyldigheter när du sköter valuppdrag.

När du har studerat vallagens bestämmelser om ditt uppdrag, läs den här anvisningen för att få ytterligare information.

På valmyndigheters verksamhet tillämpas dessutom kommunallagen och förvaltningslagen. Principerna för god förvaltning gäller också valmyndigheter. Det innebär t.ex. att du som valmyndighet ska sköta dina uppgifter utan att diskriminera någon och betjäna dem som röstar på ett korrekt och vänligt sätt. Det bästa sättet att få råd om tolkningen av kommunallagen är att kontakta Kommunförbundets jurister.

Valpoolen, justitieministeriets databank för valmyndigheter, finns på adressen www.vaalit.fi/sv/valpoolen. Valpoolen fungerar som en materialbank där valmyndigheterna kan hitta information om vilka myndigheter som ansvarar för de olika områdena av valarrangemangen, samlade anvisningar om val och förslag på hur man kan gå till väga i olika situationer i samband med valberedskapen.

Innan denna anvisning publicerades har justitieministeriet skickat ett brev till kommunerna (14.9.2022). Brevet finns även på webbplatsen vaalit.fi. Brevet innehåller anvisningar om hur röstningsställena ska väljas och utrustas samt om jäv och behörighet för valmyndigheter.

Ha alltid vallagen och denna anvisning till hands när du sköter dina uppgifter, så har du svaren på de flesta frågor inom räckhåll.

Coronaviruset eller någon annan epidemi kan fortfarande vara på gång vid tidpunkten för valet. I den här tryckta anvisningen är det inte möjligt att beakta det senaste epidemiläget, och därför ges separata anvisningar om coronavirusläget eventuellt kräver särskilda åtgärder. Oavsett vilken epidemisituationen är behöver man ta i bruk så rymliga lokaler som möjligt, sköta handhygien och vid behov stanna hemma om man är sjuk.

1. ALLMÄNT OM RIKSDAGSVALET 2023

Nästa riksdagsval förrättas söndagen den 2 april 2023. Förhandsröstning ordnas i Finland den 22–28 mars 2023 och utomlands den 22–25 mars 2023. Ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan förhandsröstningen dock inledas redan den 15 mars 2023.

Bestämmelser om förrättning av riksdagsval finns i vallagen (714/1998, <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980714>). Valmyndigheterna ska utöver denna anvisning även noggrant sätta sig in i den lagstiftning som gäller riksdagsvalet. Valanvisningarna är avsedda att precisera de förfaranden som föreskrivs i lagen.

Om rösträtt i riksdagsval föreskrivs i 14 § i grundlagen och om valbarhet i 27 § i grundlagen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata upprättar ett rösträttsregister i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i riksdagsvalet. I rösträttsregistret införs beträffande varje väljare de uppgifter som avses i 18 § i vallagen, sådana som de är i befolkningsdatasystemet fredagen den 10 februari 2023 klockan 24. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret en rösträttsanmälan (meddelandekort) och sänder det per post senast torsdagen den 9 mars 2023 till de röstberättigade vilkas adress är känd. Om den röstberättigade har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, skickas rösträttsanmälan elektroniskt.

Till meddelandekortet bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställen som finns inom väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider.

Väljarna kan rösta antingen på förhand eller på valdagen. Rösträtten får inte utövas genom ombud.

På förhand kan den röstberättigade rösta:

- 1) på vilket som helst av de allmänna förhandsröstningsställena som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten i vallagen i hemlandet eller utomlands. En förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena finns på webbplatsen www.valfinland.fi, eller
- 2) på en sådan anstalt som avses i 9 § 1 mom. 3 punkten i vallagen, om han eller hon vårdas eller är intagen eller fullgör beväringstjänst vid denna, eller
- 3) ombord på ett sådant finskt fartyg som avses i 9 § 1 mom. 4 punkten i vallagen och som befinner sig utomlands, om han eller hon hör till fartygets personal eller

- 4) på vissa villkor i sitt eget hem enligt vad som föreskrivs om hemmaröstning i 9 § 2 mom. i vallagen eller
- 5) per brev från utomlands, om han eller hon bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen.

Röstningen på valdagen förrättas mellan klockan 9 och 20 i varje kommun röstningsområdesvis. En röstberättigad får rösta enbart inom det röstningsområde (på det röstningsställe) som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret och som anges på den rösträttsanmälan som skickats till väljaren.

2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER

2.1 Allmänt

Riksdagsvalet 2023 förrättas i kommunen av följande valmyndigheter:

- den kommunala centralvalnämnden,
- valnämnden,
- valbestyrelsen,
- valförrättarna på det allmänna förhandsröstningsstället,
- valförrättaren vid hemmaröstning och
- valbiträdena vid röstningsstället på valdagen.

2.2 Behörighetsbegränsningar vid riksdagsval

Enligt 9 a § i vallagen ska valmyndigheterna sköta sitt uppdrag opartiskt. För att stödja denna allmänna bestämmelse har man i vallagen bestämt om vissa begränsningar för vem som är behörig att vara valmyndighet och uttryckligen nämnt om hur bestämmelserna om jäv i 27–30 § i förvaltningslagen (365/2003) tillämpas på valmyndighetens arbete.

- Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i centralvalnämnden.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i valnämnden.¹
- En kandidat eller en kandidats make², barn, syskon eller förälder får inte vara valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe.
- En kandidat eller en kandidats make, barn, syskon eller förälder får inte vara valförrättare vid hemmaröstning.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i valbestyrelsen och inte heller kandidatens make, barn, syskon eller förälder.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara valbiträde och inte heller kandidatens make, barn, syskon eller förälder.

En allmän begränsning som gäller behörighet är att valmyndigheten inte kan vara en omyndig person (en person som inte har fyllt 18 år eller som förklarats omyndig).

1 Samma begränsning gäller eventuella biträden som valnämnden anlitat enligt 16 § 2 mom. i vallagen.

2 Med makar avses äkta makar samt personer som lever i äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerade partnerskap.

2.2.1 Tillämpning av bestämmelserna om jäv på kommunala valmyndigheter

Med jäv avses en sådan situation där en opartisk handläggning kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet.

Jäviga personer uppräknas i 28 § i förvaltningslagen. En jävig person får inte delta i eller vara närvarande vid handläggningen av ärendet. En person som är jävig ska själv meddela att han eller hon är jävig. Om jäv för medlemmar i ett kollegialt organ beslutar organet i fråga. En ojävig person ska utan dröjsmål förordnas i stället för en jävig person.

Enligt vallagen ska förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas på:

- medlemmar och ersättare i centralvalnämnden.

Jävsbestämmelserna i förvaltningslagen tillämpas inte på

- medlemmar och ersättare i valnämnden³,
- medlemmar och ersättare i valbestyrelsen,
- valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena,
- valförrättare vid hemmaröstning eller
- valbiträdena vid röstningen på valdagen.

2.2.2 En valmyndighets ansvar

I 185 § i vallagen föreskrivs att om en medlem i den kommunala centralvalnämnden, valnämnden eller valbestyrelsen eller en valförrättare eller någon annan person i egenskap av valmyndighet enligt vallagen försummar sina skyldigheter, ska han eller hon straffas såsom tjänsteman för tjänstebrott.

³ Jävsbestämmelserna tillämpas inte heller på de eventuella biträden som avses i 16 § 2 mom. i vallagen (se även fotnot 2).

3. VALNÄMNDEN

3.1 Valnämndens sammansättning

Arrangemangen kring röstning på ett röstningsställe på valdagen sköts av en valnämnd som kommunstyrelsen i god tid före riksdagsvalet har tillsatt för varje röstningsområde.

Valnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och tre andra medlemmar samt ett nödvändigt antal ersättare, dock minst tre. Valnämndens medlemmar och deras ersättare ska i den utsträckning det är möjligt företräda de partier som vid riksdagsvalet 2019 ställt upp kandidater i den valkrets till vilken kommunen hör. Ersättarna ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna. En person som kandiderar i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i valnämnden.

Valnämnden utser för röstningsstället på valdagen ett eller flera sådana valbiträden som avses i 73 § i vallagen.

Valnämnden kan enligt 16 § 2 mom. i vallagen anlita biträdande personal för räkningen och ordnandet av röstsedlarna samt för användningen av rösträtsregistret och/eller räkningssystemet.

Det ska finnas tillräckligt med valfunktionärer på röstningsstället för sjukdomsfall eller andra överraskande situationer. Även ersättare i valnämnden kan vara på plats, även om nämnden är fulltalig. Särskild hänsyn ska tas till specialarrangemang som krävs på grund av eventuella sjukdomsfall och den arbetsinsats som förutsätts av tjänstemännen.

3.2 Beslutförhet

Valnämnden är beslutför med tre medlemmar, av vilka ordföranden eller vice ordföranden ska vara en. Om både ordföranden och vice ordföranden är tillfälligt frånvarande, ska de minst tre närvarande medlemmar i valnämnden bland sig välja en tillfällig ordförande i enlighet med bestämmelserna i kommunens förvaltningsstadga.

Om val av nya förtroendevalda till ett kommunalt organ under pågående mandattid föreskrivs i kommunallagen.

3.3 Rätt att närvara vid valnämndens sammanträden

På valnämnden tillämpas inte den i kommunallagen nämnda förvaltningsstadgans bestämmelser om kommunstyrelsens företrädarens och kommundirektörens eller borgmästarens rätt att närvara och yttra sig vid sammanträden.

Om valombudens rätt att vara närvarande vid valmyndigheternas sammanträden föreskrivs i 184 § 1 mom. i vallagen.

3.4 Närvarorätt för valombud och valobservatörer

I 184 § 2 mom. i vallagen föreskrivs om rätten för befullmäktigade valobservatörer och valombud att vara närvarande när valmyndigheter utför sina uppgifter. Rätten att närvara gäller därmed utöver möten även valmyndigheternas övriga verksamhet. Valobservatörerna har rätt att utan att störa valförrättningen följa alla valmyndighetens uppgifter. En finländsk eller utländsk valobservatör kan befullmäktigas av justitieministeriet när det gäller hela landet och av den kommunala centralvalnämnden när det gäller kommunens område. Om valobservatörer kommer till röstningsstället, meddela centralvalnämnden, kontrollera att valobservatörerna har befullmäktigats och anteckna detta i valprotokollet.

3.5 Valnämnden ska endast utföra sina lagstadgade uppgifter

Valnämnden ska endast utföra sina lagstadgade uppgifter. Den 16 februari 1981 uttalade justitiekanslern bl.a. följande:

”För att en valnämndsmedlem inte ska försumma sin plikt utan väl fullfölja den, ska han omsorgsfullt och opartiskt fullgöra de uppdrag som enligt lag åligger honom. För att dessa krav på omsorg och opartiskhet ska uppfyllas utan några tvivel, bör han koncentrera sig på sitt uppdrag såsom valnämndsmedlem.

Uppgifter om vilka personer som röstat och vilka som inte gjort det omfattas inte av valhemligheten och är således inte sådana som ska hållas hemliga.⁴ Det oaktat måste det konstateras att det rimmar illa med den opartiskhet som krävs av en valnämndsmedlem om han samtidigt i röstningsfrågor driver på något partis sannolika anhängare eller biträder

4 I vallagen finns numera bestämmelser om offentligheten hos anteckningarna om röstning i vallängderna och rösträttsregistret. Uppgifterna är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats.

sådan verksamhet. Jag anser sålunda att en valnämndsmedlem under sin tid i valnämnden bör utföra endast de uppdrag som enligt lag åligger en valmyndighet."

4. ARRANGEMANGEN PÅ RÖSTNINGSTÄLLET

4.1 Valmaterial och möbler

Den kommunala centralvalnämnden ska sörja för att valmaterialet distribueras till valnämnden och att möbler översänds till röstningsstället.

Valnämnden ska i god tid före röstningen på valdagen börja kontrollera att följande valmaterial och möbler finns på röstningsstället. Om något saknas ska valnämnden utan dröjsmål kontakta centralvalnämnden.

4.1.1 Vad behövs vid röstningen på valdagen?

Valhandlingar:

- 1) Vallängd (**bilaga 2**). Vallängden består av lösblad med text på båda sidorna av bladen. Varje blad har perforering i vänstra kanten. Vallängden ska antingen sättas i en mapp eller bindas med de särskilda redskap som fås av centralvalnämnden. I **bilaga 2d** finns anvisningar om hur vallängderna kan bindas. Om valnämnden delar upp vallängden, ska var och en del bindas ihop som en egen helhet. Valnämnden och centralvalnämnden kan också komma överens om att vallängden delas upp och delarna binds ihop redan på förhand hos centralvalnämnden.
- 2) Röstsedlar för riksdagsvalet (förpackade i buntar med 100 stycken i varje),
- 3) Sammanställning av kandidatlistorna som tryckts av respektive valkretsnaämnd och som ska sättas upp i röstningsbåsen och för övrigt finnas framlagd på väggen på sådana ställen, där väljarna ser dem. Sammanställningen av kandidatlistorna får dock inte fästas på röstningsbåsets yttre väggar.
- 4) Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen (**bilaga 5**), som ska finnas framlagda i röstningsbåsen så att väljarna ser dem. Instruktionerna kan sättas upp på röstningsbåsets vägg. Instruktionerna kan finnas framlagda även på andra ställen på röstningsstället, dock inte på röstningsbåsets yttre väggar.
- 5) Blanketter för valprotokollet (valblankett nr. 8, **bilaga 4**).
- 6) Blanketter för tillkännagivande av den preliminära rösträkningen:

- resultatuträkningsblankett 2: "Antal personer som röstat på valdagen",
- resultatuträkningsblankett 3: "Antalet röster på valdagen, preliminär räkning",
- resultatuträkningsblankett 4: "Blankett för bilaga till valprotokollet".

Tillbehör:

- 7) Valstämpel med vilka röstsedlarna stämplas. Det är bra att ha även en reservstämpel. Valstämpeln är blå-röd till färgen och ser ut på följande sätt:

- 8) Förseglingsmaterial. Förseglingsbandet är vitt och på det är tryckt samma emblem som på valstämpeln och texten "Vaalisinetti – Valsigill",
- 9) Namnskyltar för valnämndens medlemmar. Alla medlemmar i valnämnden bör i egenskap av valmyndigheter bära namnskyltar eller motsvarande, på vilka antecknas medlemmens namn och uppgift i valnämnden (tex. "Medlem av valnämnden" eller "Vaalilautakunnan jäsen – Medlem av valnämnden"). Också medlemmens namn kan anges. Syftet med detta är att göra det lättare för väljarna att identifiera valmyndigheterna.
- 10) Rockmärken eller armbindlar för valbiträdena. Ett valbiträde som valnämnden utsett ska bära rockmärke eller armbindel, där det står "Vaaliovustaja", eller i tvåspråkiga kommuner "Vaaliovustaja – Valbiträde".
- 11) Kopia av beslutet om tillsättande av valnämnden. I vallokalen, t.ex. i närheten av skylten som visar var man går in, ska sättas upp en kopia av kommunstyrelsens beslut om tillsättande av ifrågasvarande valnämnd eller någon annan handling av vilken valnämndens sammansättning framgår. Valnämndsmedlemmarnas kontaktuppgifter (t.ex. hemadress och telefonnummer) får dock inte finnas i dokumentet som sätts upp i röstningsställena.
- 12) Pennor med vilka väljaren ska göra röstningsanteckningen på röstsedeln. Pennorna kan i princip vara av vilket slag som helst, t.ex. kulspets- eller blyertspennor. Vid några av de senaste valen har vissa röstberättigade misstänkt att det finns möjlighet till valfusk om röstningsanteckningen görs med en blyertspenna. Trots att dessa misstankar är obefogade,

rekommenderas det att man hellre reserverar kulspetspennor eller motsvarande till väljarnas förfogande för att trygga tillförlitligheten till valet. Det ska dock ses till att pennorna inte är sådana att röstningsanteckningen suddas ut eller lätt syns genom röstsedeln. Därför rekommenderas inte tuschpennor eller kulspetspennor med vass spets för röstningsmarkeringen. Tillräckligt många pennor ska reserveras, med hänsyn till att kulspetspennor slutar att fungera till och med lättare än blyertspennor.

- 13) Pennor till valnämndens förfogande samt papperstillbehör (kuvert, omslagspapper, snöre eller paketeringstejp, anteckningspapper osv.).
- 14) Räknare för den preliminära rösträkningen,
- 15) Informationsskyltar som sätts upp i vallokalen och utanför den (i tvåspråkiga kommuner på finska och svenska).

Möbler:

- 16) Röstningsbås där röstningsanteckningen ska göras. Röstningsbåsen ska vara sådana att bevarandet av valhemligheten kan säkerställas. När röstningsbåsen placeras ska särskild uppmärksamhet fästas vid bevarandet av valhemligheten och dessutom vid att belysningen i dem är tillräcklig. Avståndet mellan röstningsbåsen ska vara så pass stort att väljaren kan gå till ett ledigt bås utan att störa dem som röstar i de andra båsen. Avståndet mellan röstningsbåsen ska vara så pass stort att väljaren kan gå till ett ledigt bås så att valhemligheten bevaras och utan att störa dem som röstar i de andra båsen. Ett röstningsbås får således inte placeras så att väljaren är tvungen att passera baksidan av de andra röstningsbåsen för att komma fram till det. Det ska dessutom säkerställas att eventuella övervakningskameror inte äventyrar väljarnas valhemlighet,
- 17) För rullstolsburna ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett skrivunderlag som ställs på bordet och som tryggar valhemligheten⁵,
- 18) En valurna i vilken röstsedlarna ska läggas,
- 19) Bord och stolar för valnämnden.

⁵ Riksdagens justitieombudsman har senast i sin inspektionsrapport om kommunvalet 2017 (5.4.2017) konstaterat att ett separat skrivunderlag som placeras i famnen inte tryggar valhemligheten.

Valanvisningar:

- 20) Justitieministeriets valanvisning nr. 2 (Valnämndens uppgifter, denna anvisning). Medlemmarna ska göra sig förtrogha med anvisningarna redan före valdagen, men det är bra att ha anvisningarna till hands även på röstningsställena.

IT-utrustning:

Centralvalnämnden bestämmer och meddelar valnämnden om man vid röstningen på valdagen använder

- rösträtsregistret (rösträtsdatasystemet, dvs. den s.k. elektroniska vallängden) i stället för eller vid sidan om vallängden,
- elektroniskt valprotokoll och/eller
- resultaträkningssystemet vid den preliminära räkningen.

Om systemen kommer att användas ska centralvalnämnden förse valnämnden med behövlig IT-utrustning samt justitieministeriets VAT-anvisningar nr 4d (Anvisningar om valdatasystemet för valnämnden), i vilka det redogörs för förutsättningarna för användningen av systemen och själva användningen.

4.1.2 Förvaring och ibruktagande av valmaterialet

I centralvalnämndernas anvisningar påpekas att när valhandlingarna och valstämplarna ställs till valnämnderna ska särskild uppmärksamhet fästas vid att materialet delas ut på ett säkert sätt och så att det inte kan uppstå möjlighet till missbruk. Valnämndens representanter måste t.ex. vara beredda att styrka sin identitet för centralvalnämnden när de hämtar valmaterial. Minst två valnämndsmedlemmar ska vara samtidigt närvarande när centralvalnämnden överlämnar valmaterialet till valnämnden.

Ett bra sätt att trygga säkerheten är att centralvalnämnden packar de röstsedlar som lämnas till valnämnden i ett (eller flera) paket och tillsluter paketet med tejp, på vilken en eller flera representanter för centralvalnämnden antecknar sin underskrift. I stället för underskriften kan tejpens stämplas med en av kommunens officiella stämplar, dock inte med valstämpeln. Den egentliga förseglingstejpen som distribueras till valnämnden får inte användas för detta ändamål.

Efter att ha fått materialet ska valnämnden se till att materialet över natten förvaras på ett säkert ställe, t.ex. i ett låst utrymme på röstningsstället. Centralvalnämnden ska i mån av möjlighet anvisa ett sådant ställe för valnämnderna på röstningsstället. Valnämnden öppnar paketen med röstsedlar först vid samma stund då valdagens valförrättning inleds klockan 9 på så sätt att man för den första väljaren visar att urnan är tom. Före detta ska alla närvarande valnämndsmedlemmar konstatera att tejpningarna på röstsedelpaketen är obrutna.

Centralvalnämnden kan enligt övervägande sända röstsedlarna och övrigt material till valnämnderna också på något annat tillförlitligt sätt så det inte kan uppstå möjlighet till missbruk.

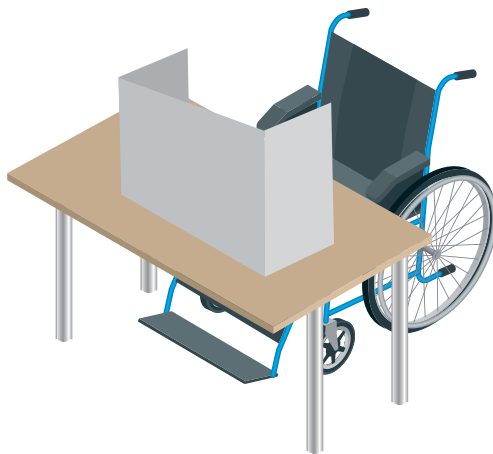
4.2 Röstningsställets tillgänglighet

Röstningsstället ska placeras i ett sådant utrymme att också väljare med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga och de som använder hjälpmedel med hjul, såsom rollator eller rullstol, kan ta sig till platsen.

I den mån det är möjligt bör parkeringsplatser för fortskaffningsmedel som används av personer med nedsatt rörlighet reserveras i den omedelbara närheten av röstningsstället och assistans ordnas för dem både på röstningsstället och utanför det.

Exempelvis eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska förseas med ramp⁶ så att de som använder rullstol eller rollator utan svårigheter kan ta sig till röstningsstället.

För personer med nedsatt rörlighet som använder rullstol bör det på röstningsstället finnas ett lägre röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm, så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar. Exempel:

Längs passagerna på röstningsstället ska man i mån av möjlighet placera stolar där personerna kan sätta sig för att vila. Om det för dem som använder rullstol eller andra hjulförsedda hjälpmedel ordnas en omväg, ska denna vid behov förseas med skyltar.

⁶ Se miljöministeriets bestämmelse om tillgängligt byggande 1.10.2004, Finlands byggbestämmelsesamling F1 Hinderfri byggnad, Föreskrifter och anvisningar 2005.

Invalidförbundet rf har gjort en checklista för tillgängligheten på röstningsstället som valnämnden på ett ändamålsenligt sätt ska använda som hjälp när de möblerar röstningsstället (**bilaga 6**).

4.3 Brandsäkerhet

Det ska sörjas för brandsäkerheten. Byggnadens utrymningsvägar ska hållas oblockerade och skyltarna för utrymningsvägarna får inte täckas.

4.4 Ordningen på röstningsställena

Valnämnden ska se till att en oklanderlig ordning upprätthålls på röstningsstället och att röstningen förlöper utan störningar. De närvarande ska iaktta de föreskrifter som valnämnden meddelar för upprätthållandet av ordningen och för tryggandet av en störningsfri röstning.

När det gäller upprätthållandet av ordningen på röstningsstället är ställets möblering och övriga arrangemang av stor betydelse. Om det uppstår trängsel på röstningsstället ska valnämnden vid behov ordna köer och övervaka att de som har utövat sin rösträtt utan dröjsmål avlägsnar sig från röstningsstället.

Valnämnden ska även se till att väljarna håller tillräckliga avstånd till varandra t.ex. när de köar till en valfunktionär som för vallängden.

Centralvalnämnden och valnämnden ska tillsammans se till att valnämnden har tillgång till tillräckligt med personer, såsom ersättare, som tar hand om inte bara de egentliga lagstadgade uppgifterna utan även handledningen av väljarna på röstningsstället, köbildningen, säkerhetsavstånd och för att övervaka att de som redan utövat sin rösträtt lämnar röstningsstället.

Väljarna kan tillåtas ta med sig sina små barn till röstningsutrymmet om detta inte orsakar några störningar. Detta gör att föräldrar i barnfamiljer har möjlighet att rösta och kan stödja demokratifostran för barn.

4.4.1 Förbud mot valreklam

Valnämnden ska se till att inga tal hålls på röstningsstället eller i dess omedelbara närhet och att tryckta eller skrivna upprop inte anslås eller delas ut där. Valnämnden ska även se till att man inte på andra sätt försöker påverka väljarnas valfrihet på röstningsstället. Om någon i detta avseende överträder

eller gör försök att överträda bestämmelserna i lagen, ska personen i fråga genast avlägsnas från röstningsstället, vid behov med polisens hjälp.

4.4.2 Informationsskyltar på röstningsstället

Vägledningen till röstningsstället ska ordnas på ett tydligt sätt, t.ex. med tavlor och skyltar vid vägen. Också innanför röstningsstället ska finnas behövliga informationsskyltar.

I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och andra informationsskyltar som riktar sig till allmänheten vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska informationsskyltarna finnas även på samiska.

4.4.3 Fotografering på ett röstningsställe

Det är möjligt att medierna eller även enskilda väljare begär att få fotografera på röstningsstället. Valnämnden ska i varje enskilt fall bedöma om fotografering kan tillåtas. Fotograferingen får inte äventyra valhemligheten eller ordningen på röstningsstället.⁷

Enligt vallagen ska röstningen ordnas så att bevarandet av valhemligheten tryggas. Fotografering i röstningsbåsen är inte tillåten. Väljaren har både rätt och skyldighet att bevara valhemligheten på röstningsstället. En valnämndsmedlem kan dock naturligtvis inte försäkra sig om att väljaren handlar korrekt i valbåset.

4.4.4 Valinsamlingar

De organisationer som Polisstyrelsen har beviljat tillstånd till penninginsamling (<https://vaalit.fi/sv/brev-och-promemorior-till-valmyndigheterna>) har rätt att samla in pengar på röstningsstället, dock så att valmyndigheterna inte i något skede blir tvungna att delta i uppgifter som hänför sig till penninginsamlingen och så att insamlingen inte på något sätt stör röstningen. Insamlingsarrangemangen får heller inte ge väljarna ett intryck av att deltagandet i valinsamlingen är en skyldighet förknippad med röstningen.

För insamlingsskrinet och den som övervakar skrinet ska i den mån det är möjligt ordnas en lämplig plats på röstningsstället. Denna plats ska vara tillräckligt långt ifrån det egentliga röstningsutrymmet för att säkerställa att insamlingen inte stör röstningen eller väljarna. Personen som övervakar insamlingsskrinet svarar också för förvaringen av skrinet. Om omständigheterna på röstningsstället

⁷ Riksdagens justitieombudsman har i sitt beslut av den 23 oktober 2007 (dnr 1107/2/07) ansett att valnämndens ordförande med beaktande av den aktuella situationen i röstningsutrymmet kunde förbjuda fotografering på röstningsstället.

är sådana att insamlingsverksamheten inte kan ordnas enligt ovan nämnda förutsättningar eller om insamlingen inte förlöper enligt dem, kan insamlingen inte tillåtas. Valnämnden ska avgöra frågan i varje enskilt fall.

4.4.5 Övrig verksamhet

I vissa kommuner har man i lokalen som används som röstningsställe på valdagen eller i närheten av den ordnat annan verksamhet i anslutning till valet, t.ex. barnens val, kaffeservering för väljarna eller lotterier. Om sådan verksamhet ordnas får valnämnden inte i något skede delta i ordnandet av verksamheten. Valnämnden ska dessutom sörja för att denna verksamhet ordnas på en plats utanför den egentliga röstningslokalen och att den inte på något sätt stör röstningen.

4.4.6 Sällskapsdjur på röstningsstället

Allergi-, Hud- och Astmaförbundet rf förser valnämnderna med affischer i storlek A4 som är avsedda att sättas upp på röstningsställets ytterdörr. På affischen finns ett foto på en hund och texten "Jag väntar utanför medan du röstar". Rekommendationen gäller inte ledarhundar eller assistenthundar. Valförrättarna uppmanas att på ett ändamålsenligt sätt ta hänsyn till denna rekommendation.⁸

4.5 Valbiträde och biträde som väljaren själv utsett

4.5.1 Allmänt

Endast

- 1) ett av valnämnden utsett valbiträde eller
- 2) ett av väljaren själv utsett biträde eller
- 3) om väljaren så önskar, en medlem av valnämnden, om detta inte fördröjer röstningen, kan fungera som väljarens biträde då röstningsanteckningen görs på röstsedeln.

⁸ Tanken bakom Allergi-, Hud- och Astmaförbundets rekommendation är att man på detta sätt kan förhindra att djurepitel sprids i allmänna utrymmen och att symptomen hos väljare och valmyndigheter med djuralergi förvärras. Djurepitel är ett starkt allergiframkallande ämne som stannar kvar i lokalen länge och förvärrar symptomen hos dem som har allergi eller astma.

Biträdet, oavsett om denne är ett valbiträde, ett biträde utvalt av väljaren själv eller en medlem av valnämnden, får heller inte vara en person som är kandidat i valet, eller make/maka, barn, syskon eller förälder till en kandidat.

Biträdet är skyldigt att samvetsgrant uppfylla väljarens anvisningar och hemlighålla den information som erhållits vid röstningen. Det ska särskilt betonas för biträdet att denne inte under några omständigheter får rekommendera för väljaren vem denne bör rösta på.

4.5.2 Valbiträde

På varje röstningsställe ska finnas närvarande ett sådant valbiträde som avses i 73 § 1 mom. i vallagen och som på begäran av en väljare kan hjälpa honom eller henne att göra anteckningen på röstsedeln. Biträdet ska använda ett rockmärke eller en armbindel med ordet "Valbiträde", eller "Vaaliavustaja - Valbiträde" i tvåspråkiga kommuner.

Valbiträdet ska utses av valnämnden. Valnämnden kan efter eget omdöme utse fler än ett biträde. Det är även möjligt att utse en av valnämndens ersättare eller egentliga medlemmar till valbiträde. Då ska man dock se till att valnämnden under hela valdagens röstning är beslutsför, dvs. har minst tre medlemmar. Den tid en medlem eller en ersättare i valnämnden fungerar som valbiträde, är han eller hon alltså inte en medlem i valnämnden.

Trots att valbiträdet utses av valnämnden, är det i praktiken centralvalnämnden som i förväg ska se till att valnämnden har en eller flera lämpliga valbiträdeskandidater till sitt förfogande. På tvåspråkiga orter ska uppmärksamhet fästas vid att valbiträdet har tillräckliga språkkunskaper.

4.5.3 Biträden som väljaren själv utsett

Väljare vars förmåga att göra röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får vid införandet av anteckningen på röstsedeln assisteras av ett biträde som han eller hon **själv utsett** i stället för av valbiträdet på röstningsstället. Detta gäller förutom blinda och andra handikappade också sådana personer som t.ex. till följd av en plötslig sjukdom har blivit oförmögna att göra röstningsanteckningen.

Valnämnden avgör när någons förmåga att göra en röstningsanteckning är väsentligt nedsatt och vem som alltså på denna grund har rätt att själv utse den person som han eller hon önskar till biträde. Valnämnden ska ta reda på bitrådets namn och anteckna det i valprotokollet. Informationen om biträden ska behandlas på så sätt att den inte finns synlig för andra väljare, t.ex. för nästa väljare med biträde och/eller biträdet.

Väljaren har även rätt att välja att med ovan konstaterade begränsningar använda en av valnämndens medlemmar som biträde för att göra röstningsanteckningen på röstsedeln om detta inte fördröjer valförrättningen.

5. FÖRRÄTTANDE AV RÖSTNING PÅ VALDAGEN

5.1 Inledande och avslutande av röstningen

5.1.1 Allmänt

Röstningen på valdagen ska börja på söndagen kl. 9 och fortgå utan avbrott till klockan 20.

Valnämndens ordförande och medlemmar samt de valbiträden som valnämnden utsett ska ovillkorligen infinna sig på röstningsstället i så god tid att röstningen kan inledas punktligt. Om valnämnden använder rösträttsdatasystemet är det bra att börja logga in i systemet redan ca kl. 8.30.

Valnämndens ordförande ska se till att nämnden är beslutförför, dvs. att minst tre medlemmar är närvarande när röstningen inleds och i alla dess skeden.

Röstningen på valdagen får inte avbrytas före klockan 20. Däremot kan den fortgå till en senare tidpunkt, eftersom alla väljare som har anlänt före klockan 20 för att invänta sin tur måste få rösta innan röstningen avslutas. Väntrummet ska stängas och avspärras så att inga nya personer kan ta sig in i rummet klockan 20. De väljare som har anlänt ska före det underrättas om stängningen.

Valnämnden ska ägna särskild uppmärksamhet åt att **valhemligheten bevaras** under hela valförrättningen.

5.1.2 Valurnan låses

När röstningen börjar ska valnämndens ordförande eller vice ordförande för de väljare som är närvarande visa att valurnan är tom. Därefter antingen

- låses urnans inre lock och ordföranden (eller vice ordföranden) tar en av nycklarna och någon av valnämndens medlemmar den andra eller
- stängs urnan med ett förseglingsband på vilket åtminstone ordföranden (eller vice ordföranden) och någon av nämndens medlemmar skriver sin namnteckning.

Valurnan får inte under några omständigheter öppnas efter att den i början av valförrättningen har förslutits innan man börjar räkna rösterna efter att röstningen har avslutats.

5.2 Röstningens förlopp

5.2.1 Röstningens faser

Röstningen består av följande steg:

Steg 1: Väljarens identitet och rösträtt kontrolleras, en röstsedel ges till väljaren och en anteckning görs i vallängden och/eller i rösträttsregistret (rösträttsdatasystemet), om valnämnden använder det,

Steg 2: Väljaren gör röstningsanteckningen på röstsedeln,

Steg 3: Väljaren företer röstsedeln för stämpling och lägger den stämplade röstsedeln i valurnan.

Steg 1: Väljarens identitet och rösträtt kontrolleras, en röstsedel ges till väljaren och en anteckning görs i vallängden och/eller i rösträttsregistret

Kontrollera väljarens identitet med hjälp av identitetskort, pass, körkort eller en annan (officiell och fotoförsedd) handling.

Leta fram väljarens namn i vallängden och/eller rösträttsregistret.

Ge väljaren en röstsedel och uppmana väljaren att gå till röstningsbåset.

Anteckna i vallängden och/eller rösträttsregistret att väljaren röstat, antingen i det här skedet eller först efter att väljaren har lagt röstsedeln i valurnan.

1 (i) Kontroll av väljarens identitet

Väljaren ska personligen anmäla sig för att rösta för valnämnden. Rösträtten får under inga omständigheter utövas genom ombud. Rösträtten ska utövas inom det röstningsområde som har antecknats för väljaren i rösträttsregistret.

När en väljare anmäler sig för att rösta är han eller hon skyldig att styrka sin identitet för valnämnden. Väljaren ska i regel för valnämnden förete en handling som styrker hans eller hennes identitet (identitetsbevis). En sådan handling ska dock inte ovillkorligen krävas av väljaren, om hans eller hennes identitet med säkerhet kan konstateras på annat sätt, t.ex. om valnämnden känner väljaren (RP 175/1995 rd.).

Justitiekanslern i statsrådet har i sitt beslut av den 15 januari 1997 (dnr 978/1/96) konstaterat bl.a. följande: Enligt vallagstiftningen ska väljarna styrka sin identitet vid röstningen. Skyldigheten att styrka identiteten kan också anses ligga i väljarens intresse. Med tanke på tillgodoseendet av rösträtten är det viktigt att ingen kan rösta i någon annans namn eller på någon annans vägnar och att anteckningen görs vid rätt person i vallängden.

Vilka handlingar duger som identitetsbevis?

Väljaren kan styrka sin identitet med ett giltigt av polisen utfärdat identitetskort, ett pass, ett körkort eller ett FPA-kort försett med foto.

Som identitetsbevis duger även utländska och andra giltiga identitetshandlingar med

- innehavarens fullständiga namn,
- födelsedatum,
- innehavarens underteckning,
- ett fotografi stämplat av den som givit beviset samt
- datum för utfärdandet av handlingen och utfärdarens underskrift.

Det väsentliga är att säkerställa att handlingen visas upp av samma person vars foto är på identitetsbeviset. Om personen i fråga inte kan identifieras, t.ex. på basis av ett gammalt foto på körkortet, kan utredningen inte anses vara tillräcklig.

Identiteten kan inte styrkas enbart med meddelandekortet eller med andra kort eller handlingar som inte är försedda med foto.

Tingsrätten dömde fyra valnämndsmedlemmar till bötesstraff för brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet. Vid det kombinerade kommunalvalet och Europaparlamentsvalet 1996 hade medlemmarna i valnämnden inte kontrollerat väljarens identitet, utan låtit denne rösta i båda valen endast på basis av meddelandekortet. Senare framgick det att meddelandekortet inte var väljarens eget och att väljaren inte ens var röstberättigad, eftersom vederbörande var omyndig. Hovrätten ändrade inte tingsrättens dom, och högsta domstolen beviljade inte tillstånd att överklaga hovrättens beslut. Den omyndige (12 år) tilldömdes inget straff, men mannen som hade gett meddelandekortet till den omyndige dömdes som medelbar gärningsman till böter för röstningsfusk. (HelHR 28.5.1998, nr 1631)

Vad gör man om väljaren inte har något identitetsbevis?

I meddelandekortet som skickats till väljarna med posten konstateras bl.a. att den som inte har något annat intyg över sin identitet kan avgiftsfritt få ett temporärt identitetskort hos polisen för röstningen. För kortet behövs två passfoton. I praktiken är det dock inte möjligt att ansöka om eller få ett temporärt identitetskort på valdagen.

Kontroll av väljarens identitet i vissa särskilda situationer

I tidigare val har det visat sig att vissa (oftast äldre) väljare inte äger ett giltigt pass, körkort eller någon annan motsvarande giltig handling. Dessa personer har inte heller skaffat eller kunnat skaffa ett ovan nämnt avgiftsfritt temporärt identitetskort. Om valnämnden inte känner väljaren kan det vara svårt att kontrollera hans eller hennes identitet. I dessa situationer bör valnämnden med hänsyn till omständigheterna själv avgöra om den utredning som väljaren företer om sin identitet är tillräckligt tillförlitlig. I vissa fall kan väljaren ha med sig andra handlingar som styrker hans eller hennes identitet, även om de inte är försedda med foto. Väljaren kan också visa upp ett identitetsbevis som är försett med foto, men som inte längre är giltigt. Väljaren kan dessutom ha med sig en ledsagare som utöver att styrka sin egen identitet muntligt kan styrka väljarens identitet.

I dessa situationer ska valnämnden utöva sin prövningsrätt. Å ena sidan ska man se till att alla röstberättigade får utöva sin rösträtt, men å andra sidan är det viktigt att ingen kan rösta i någon annans namn eller på någon annans vägnar och att anteckningen om utövandet av rösträtten görs vid rätt person i vallängden. Väljarens identitet kan kontrolleras enligt ovan nämnda exempel då valnämnden anser att väljarens utredning om sin identitet är tillförlitlig.

Justitiekanslern i statsrådet har i sitt beslut av den 8 maj 2012 (dnr. OKV/98/1/2012) konstaterat bl.a. det följande: Om väljaren för valförrättaren inte visar upp någon handling som styrker väljarens identitet, måste han eller hon på något annat sätt kunna bedyra valförrättaren om sin identitet. Valförrättaren ska enligt sin tjänsteplikt göra en skild helhetsbedömning i varje enskilt fall. Om en person med begränsad funktionsförmåga inte har ett identitetsbevis utan identiteten styrks (oftast vid sidan om andra utredningar) genom att hans eller hennes ledsagare muntligt styrker väljarens identitet, kan det i vissa fall vara befogat att reda ut varför man inte har skaffat identitetsbevis för väljaren. [...] Ytterligare utredning om identiteten ska begäras finkänsligt och försonligt. [...] Att försäkra att rösträtten utövas av rätt person ligger också i den röstberättigades eget intresse.

1 (ii) Kontroll av rösträtten

Valnämnden ska noga se till att väljaren inte får rösta innan det har kontrollerats att han eller hon är röstberättigad. Att väljaren har rätt att rösta ska kontrolleras i vallängden eller ur rösträttsregistret (rösträttsdatasystemet), om valnämnden använder det.

Anteckningar som gäller röstning i vallängden och i rösträttsregistret är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

1 (ii.a) Kontroll av rösträtten med hjälp av vallängden

Den medlem av valnämnden som utsetts till denna uppgift ska söka fram väljarens namn i vallängden. Vallängderna har upp gjorts i alfabetisk ordning enligt de röstberättigades efternamn.

Den alfabetiska ordningen följer det finska språkets ordning och v och w har skiljts åt från varandra. Efternamn med prefix har ordnats enligt prefixet och därför finns en person som heter t.ex. "von Taffelsson Bror-Erik" i vallängden bland efternamn som börjar med "v". Ett tomt tecken kommer före andra tecken, t.ex. namnet "Ek Lisa" kommer i vallängden före namnet "Eka Liisa". Bindestreck kommer också före andra tecken och därför kommer namnet "Ek-Roine Liisa" i vallängden före namnet "Eko Liisa". De flesta diakritiska tecknen har lämnats obeaktade, t.ex. é behandlas som e. Ett undantag utgörs av ü, som behandlas som y.

För att påskynda sökandet kan valnämnden be att väljaren visar upp det meddelandekort som nämns i 21 § i vallagen (**bilaga 3**). Meddelandekortet kan dock inte krävas av väljaren och väljaren får rösta även om kortet saknas. Meddelandekortet ska ges tillbaka till väljaren, om denna begär det. Om man måste fråga väljaren om personbeteckning ska valnämnden se till att de övriga väljarna på plats inte hör väljarens personuppgifter.

Observera att det i vallängden finns ett tomt mellanrum mellan bokstäverna L och M för att det ska vara lättare att eventuellt dela in vallängden i bokstäverna A-L och M-Ö. Vallängden kan dock efter valnämndens omdöme delas upp också på ett annat ställe.

Viktigt att beakta vid användningen av vallängden

Valnämnden ska ordna granskningen ur vallängden så att väljaren inte kan se de övriga röstberättigades uppgifter. Valnämnden kan t.ex. använda ett insynsskydd av papp eller annat mellan vallängden och väljaren. Utan något insynsskydd är det möjligt att en väljare, som klarar av att läsa text som är upp och ner och kan lägga i minnet det som han eller hon läst, kan få reda

på röstberättigades personbeteckningar. Valnämnden ska se till att väljaren hålls på tillräckligt avstånd från valfunktionären medan funktionären letar fram väljarens namn i vallängden och att vallängden också i övrigt förvaras noggrant på röstningsstället.

Om det i rösträtsregistret för en röstberättigad har antecknats uppgift om spärrmarkering, har det i vallängden vid denna person i kolumnen Anmärkningar skrivits ut bokstaven T. I fråga om dessa personer är uppgifterna i vallängden inte heller efter valförrättningen offentliga. Dessa uppgifter ska även annars behandlas med yttersta försiktighet och de får inte överlämnas för utomstående.

Personer med samma namn och felskrivna namn

Om flera personer med samma namn finns upptagna i vallängden, ska det med hjälp av personbeteckningen eller födelsedatumet utredas vilket namn som är det rätta.

Om namnet som väljaren uppger som sitt namn inte helt överensstämmer med namnet i vallängden (t.ex. på grund av tryckfel i vallängden), ska väljaren inte på grund av detta förvägras att utöva sin rösträtt, förutsatt att avvikelserna är obetydliga och det dessutom är uppenbart att namnet i vallängden inte kan avse någon annan. Om personens efternamn t.ex. har ändrats på grund av äktenskap efter att rösträtsregistret grundades kan identiteten styrkas med hjälp av personbeteckningen.

Anteckningar om förhandsröstning i vallängden

I vallängden ingår endast de röstberättigade som inte har röstat på förhand eller vilkas förhandsröstning inte har antecknats i rösträtsregistret när utskrivandet av vallängderna inleddes.

Centralvalnämnden ska ha sett till att det av de vallängder som har översänts till valnämnderna tydligt och tillförlitligt framgår vilka röstberättigade som har utövat sin rösträtt redan vid förhandsröstningen och vilka som ännu får göra det vid röstningen på valdagen. Innan vallängderna skickas ut till valnämnderna har centralvalnämnden vid behov gjort anteckningar i vallängderna om de förhandsröstade vars röstning inte antecknats i rösträtsregistret innan utskriften av vallängderna började. I dessa fall har man vid den röstberättigade som röstat på förhand i kolumnen RDV-2023 för hand antecknat ett E.

Om personens namn inte finns i vallängden eller om det står ett E invid personens namn men väljaren enligt egen utsägo inte har röstat på förhand ska saken kontrolleras med centralvalnämnden. Centralvalnämnden har tillgång till följebreven från förhandsröstningen och brevröstningen samt en uppkoppling

till rösträttsregistret. Om ett foljebrev signerat av personen inte finns hos centralvalnämnden är det uppenbart att personen inte har röstat på förhand. Om det hittas ett undertecknat foljebrev ska personen anses ha utnyttjat sin rösträtt på förhand. Även Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan kontrollera i rösträttsregistret om en anteckning om röstning har gjorts för personen i registret.

Om valnämnden på ett tillförlitligt sätt kan reda ut att väljaren i fråga inte ännu har röstat, ska väljaren inte vägras rätten att utöva sin rösträtt. Om valnämnden är övertygad om att väljaren i fråga inte har utnyttjat sin valrätt ska valnämnden försöka reda ut missförståndet så att den röstberättigade inte orsakas några olägenheter. I dessa och andra motsvarande fall ska en anteckning göras i valprotokollet.

Vissa undantagsfall

Ett lagakraftvunnet rösträttsregister ska följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha vunnit laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte innan det vinner laga kraft har meddelat beslut med anledning av besvär som anförts hos den. Om det uppenbart oriktigt med stöd av 26 § 1 mom. i vallagen har antecknats i rösträttsregistret att personen saknar rösträtt, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata stryka en sådan anteckning ur det lagakraftvunna rösträttsregistret. Om raderingen görs efter att utskrivningen av vallängderna har inletts skrivs den röstberättigades namn inte ut i vallängden. I sådana fall ska valnämnden, vid behov via centralvalnämnden, försäkra sig om att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har gjort en sådan strykning i rösträttsregistret, anteckna personens namn i slutet av vallängden och låta honom eller henne rösta.

Den som på valdagen för valnämnden visar upp ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen som visar att han eller hon är röstberättigad ska få rösta. Personen i fråga är skyldig att överlåta beslutet eller en kopia av det till valnämnden.

1 (ii.b) Kontroll av rösträtten med hjälp av rösträttsregistret

Om röstningsområdet använder rösträttsregistret (rösträttsdatasystemet, den s.k. elektroniska vallängden) är det antingen medlemmarna av valnämnden eller en biträdande person som avses i 16 § 2 mom. i vallagen som tar hand om den tekniska användningen av systemet. Den biträdande personalen ska dock utföra uppgifterna noggrant enligt valnämndens anvisningar. Valnämnden svarar för anteckningarna som görs i rösträttsregistret. Namnen på dem som ingår i den biträdande personalen ska antecknas i valprotokollet.

Personen som använder rösträttsregistret söker väljarens uppgifter på skärmen med hjälp av personbeteckningen. Valnämndsmedlemmen får personbeteckningen ur identitetshandlingen eller ur vallängden, genom att fråga väljaren eller per telefon av centralvalnämnden eller Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om man tvingas fråga väljaren om personbeteckning ska valnämnden se till att de övriga väljarna på plats inte hör väljarens personuppgifter.

Närmare information om detta finns i VAT-anvisning nr 4d (Anvisningar om valdatasystemet för valnämnden).

Om en person enligt rösträttsregistret redan har använt sin rösträtt genom att förhandsrösta ska valnämnden reda ut situationen med hjälp av pappersvallängden och med de andra metoderna som anges ovan i dessa anvisningar.

1 (iii) Givande av röstsedeln till väljaren

Efter att valnämndsmedlemmen i vallängden eller rösträttsregistret har kontrollerat att väljaren är röstberättigad ger han eller hon en enda röstsedel till väljaren (aldrig fler än en). Röstsedeln ges till väljaren öppnad och med den inre sidan (textsidan) uppåt så texten är åt rätt håll för väljaren som tar emot röstsedeln (dvs. upp och ner för valnämndsmedlemmen). Samtidigt ska man kontrollera att röstsedeln inte är feltryckt och att den gäller rätt val, dvs. en röstsedel för riksdagsvalet 2023.

Om en röstsedel har ofullkomligt tryck, ska väljaren ges en ny röstsedel. Den bristfälliga röstsedeln ska rivas sönder.

Vid tidigare val har det hänt att man i valurnan har hittat två röstsedlar som fastnat i varandra. På den ena (den översta) har det varit en röstningsanteckning, men ingen stämpel och på den andra har det varit en stämpel, men ingen röstningsanteckning. Detta har kunnat bero på att väljaren av misstag har fått två röstsedlar som fastnat i varandra och inte märkt detta. Valnämnden ska fästa särskild uppmärksamhet vid att sådana röstsedlar som fastnat i varandra skiljs åt och att enbart en röstsedel ges till väljaren.

Vid riksdagsvalet 2023 ser röstsedeln ut på följande sätt:

Eduskuntavaalit 2023 Riksdagsval	N:o
---	----------------

När röstsedeln har getts till väljaren ska väljaren uppmanas att göra röstningsanteckningen i röstningsbåset.

1 (iv) Anteckning om röstningen i vallängden eller i rösträttsregistret

I vallängden eller i rösträttsregistret ska i fråga om varje väljare antecknas att väljaren har utövat sin rösträtt.

Anteckningen om röstningen kan göras antingen när röstsedeln ges till väljaren eller först efter att väljaren har lagt röstsedeln i valurnan.

Anteckning i vallängden

Anteckningen om att rösträtten har använts görs genom att i kolumnen **RDV-2023** antingen anteckna **V** (stor V-bokstav), **X** (kryss) eller **/** (snedstreck) invid väljarens namn i vallängden.

Anteckningarna i vallängden ska göras omsorgsfullt. Ordföranden kan förordna en medlem att sköta denna uppgift eller själv göra anteckningarna i vallängden.

Anteckning i rösträttsregistret

När rösträttsregistret används ska det först kontrolleras att de uppgifter som syns på skärmen gäller uttryckligen väljaren i fråga. Därefter antecknas det att personens rösträtt har använts.

Närmare information om förfarandet och undantagssituationer (t.ex. om väljarens uppgifter inte finns i rösträttsregistret eller om fel personbeteckning matas in) finns i VAT-anvisning nr 4d.

Steg 2: Väljaren gör röstningsanteckningen på röstsedeln.

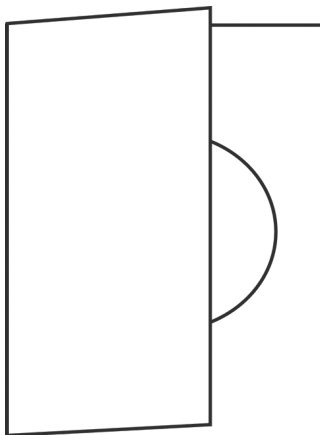
I röstningsbåset antecknar väljaren på röstsedeln numret på den kandidat för vilken han eller hon vill avge sin röst och därefter kommer han eller hon på nytt fram till valnämnden med den hopvikta röstsedeln.

Om röstningsanteckningen görs i röstningsbåset

Väljaren ska göra röstningsanteckningen på röstsedeln i röstningsbåset så att valhemligheten bevaras. Valnämnden ska i princip inte ta emot en röstsedel som har fyllts i någon annanstans än i röstningsbåset.

Väljaren ska på röstsedeln anteckna numret på den kandidat för vilken han eller hon avger sin röst så tydligt att tvivelsmål inte kan uppstå om vilken kandidat som avses.

Väljaren ska därefter vika röstsedeln på mitten längs den linje som har märkts ut på röstsedeln så att röstsedelns insida inte är synlig.

Om röstsedeln på grund av en felaktig röstningsanteckning eller av någon annan orsak blir oanvändbar, ska väljaren på begäran ges en ny röstsedel. Den oanvändbara röstsedeln ska rivas sönder så att valhemligheten bevaras. Den oanvändbara röstsedeln kan rivas sönder antingen av väljaren själv eller av en medlem i valnämnden. Väljaren ska informeras om att han eller hon, om så önskas, själv får riva sönder den oanvändbara röstsedeln och ta bitarna med sig.

Om röstningsanteckningen görs någon annanstans än i röstningsbåset

Enligt 76 § i lagen om ändring av vallagen (496/2013) ska röstningsanteckningen göras i röstningsbåset eller, om detta inte är möjligt utan att den röstande förorsakas oskälig olägenhet, på ett annat sätt så att valhemligheten bevaras. Detta avser främst sådana situationer där röstningsstället inte är tillgänglig t.ex. för funktionshindrade eller andra som är i mycket dåligt skick.

I fråga om bestämmelsen konstaterade grundlagsutskottet i sitt betänkande (GrUB 3/2013 rd) följande: "Med hänsyn till valhemlighetens betydelse understryker grundlagsutskottet att det föreslagna förfarandet kan tillgripas endast i undantagsfall." I första hand ska röstningsställena alltid inrättas så att röstningsbåset är så tillgängligt som möjligt. Om röstningen sker på något annat ställe än i röstningsbåset är det viktigt att se till att den röstande inte behöver oroa sig för att valhemligheten kränks. Utskottet påpekar dessutom att beslutet om röstning på ett annat sätt än i röstningsbåset ska tas av valnämnden."

I kommunalvalet 2021 och välfärdsområdesvalet 2022 tillämpades bestämmelsen på röstning för personer som befann sig i karantän eller isolering. Vid behov kan valnämnden också välja att göra detta vid riksdagsvalet.

Steg 3: Väljaren företer röstsedeln för stämpling och lägger röstsedeln i valurnan

Stämpla väljarens röstsedel noggrant och uppmana väljaren att lägga den i valurnan.

Gör en anteckning i vallängden och/eller rösträttsregistret om att väljaren har röstat om du inte redan gjort det i skedet 1 (iv)

3 (i) Stämpling av röstsedeln

När väljaren kommit tillbaka från röstningsbåset visar han eller hon upp den hopvikta röstsedeln för stämpling för den medlem i valnämnden som sitter närmast valurnan. Ordföranden ska inte själv sköta stämplingen, eftersom han eller hon redan genom att följa valförrättningen har tillräckligt med arbete som kräver noggrannhet.

Röstsedeln måste absolut stämplas. En ostämplad röstsedel är ogiltig. Ordföranden och den medlem som sitter närmast valurnan ska ovillkorligen se till att väljaren inte av misstag lägger sin röstsedel i urnan innan röstsedeln har stämplats.

Stämpeln ska slås **mitt** på den hopvikta röstsedelns utsida så att den **syns tydligt**. Om stämpeln går sönder eller färgen tar slut ska valnämnden ta i bruk reservstämpeln och utan dröjsmål be centralvalnämnden sända en ny valstämpel. Under valdagen ska ny färg inte längre tilläggas, eftersom den vid denna tidpunkt inte längre hinner absorberas tillräckligt.

Vid riksdagsvalet 2011 hade valkrets-nämnden i sin granskning upptäckt att stämplingen på flera av röstsedlarna var så bristfällig att inte mycket annat än stämpeln's kanter syntes. En ostämplad röstsedel är ogiltig.

Endast en stämpel får stämplas på röstsedeln. Försök inte korrigera en dålig stämpel genom att stämpla en till stämpel bredvid den. Om stämplingen inte lyckas på ett tillräckligt sätt, måste röstsedeln rivas och väljaren uppmanas att fylla i en ny röstsedel.

Efter att röstdedeln har stämplat uppmanas väljaren att släppa ner den i valurnan.

3 (iv) Anteckning om röstningen i vallängden eller i rösträttsregistret

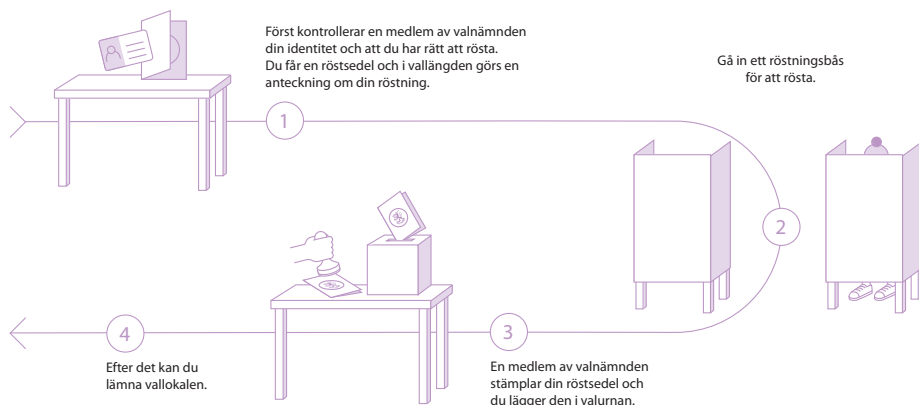
Anteckningen om röstningen i vallängden eller i rösträttsregistret kan göras antingen när röstdedeln ges till väljaren eller först efter att väljaren har lagt röstdedeln i valurnan. Närmare anvisningar om anteckningen finns under punkt 1 (iv).

5.2.2 Steg 1–3: Sammandrag

Röstningens förlopp kan i förenklad form beskrivas på följande sätt:

Väljaren	Valnämnden
1) Väljaren anmäler sig hos valnämnden och bevisar sin identitet.	
	a) Ordföranden/ medlemmen - letar fram väljarens namn i vallängden eller rösträtsregistret (och kontrollerar vid behov att väljaren inte har röstat på för-hand) och - gör en anteckning om röstningen i vallängden eller rösträtsregistret.
	b) Valnämndens medlem ger väljaren en röstsedel.
2) Väljaren tar emot röstsedeln.	
3) Väljaren gör röstningsanteckningen på röstsedeln i röstningsbåset.	
4) Väljaren räcker fram röstsedeln för stämpling.	
	c) Valnämndens medlem stämplar röstsedeln och uppmanar väljaren att lägga röstsedeln i valurnan.
5) Väljaren lägger röstsedeln i valurnan.	
6) Väljaren lämnar röstningsstället.	

Följande bild beskriver hur röstning på valdagen går till:

5.3 Avslutande av röstningen på valdagen

Röstningen på valdagen ska fortgå utan avbrott till klockan 20. Alla de väljare som anlänt innan klockan 20 har rätt att rösta. Precis klockan 20 ska det rum eller den plats där väljarna inväntar sin tur stängas och avspärras.

När alla de röstberättigade som anlänt på valdagen innan klockan 20 har röstat förklarar valnämndens ordförande eller vice ordförande att röstningen på valdagen har avslutats. Klockslaget då detta sker ska antecknas i valprotokollet.

Därefter vidtas åtgärder för räkning av antalet röstsedlar och antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden eller i rösträttsregistret och eventuellt i valprotokollet har utövat sin rösträtt.

6. PRELIMINÄR RÖSTRÄKNING

6.1 Allmänt

Valnämnden ska slutföra sorteringen och räkningen av röstsedlarna (preliminär rösträkning) utan avbrott. Sorteringen och räkningen får inte avbrytas på grund av sen tidpunkt eller av någon annan orsak. Den preliminära rösträkningen ska utföras i närvaro av en beslutför valnämnd.

Valnämnden har rätt att vid behov anlita biträdande personal för räkning och sortering av röstsedlarna. Det är främst valnämndens ersättare och valbiträdena som kommer i fråga som biträdande personal vid räkningen. Om andra personer anlitas ska man komma överens om detta med centralvalnämnden i god tid före valdagen. Namnen på dem som ingår i den biträdande personalen ska antecknas i valprotokollet.

När valnämnden utför den preliminära rösträkningen får följande personer vara närvarande:

- valombud för partier eller valmansföreningar eller personer som dessa skriftligen befullmäktigat för valnämnden ifråga, samt
- valobservatörer med fullmakt av justitieministeriet eller kommunens centralvalnämnd, såsom valobservatörer från den internationella organisationen.

De närvarande personernas namn ska antecknas i valprotokollet (se kapitel 7). Om en närvarande person är på plats med fullmakt ska fullmakten bifogas till valprotokollet.

6.2 Valnämndens åtgärder

6.2.1 Allmänt

Valnämnden får inte lägga in röstsedlarna i ett omslag eller skicka dem till centralvalnämnden förrän

- den preliminära rösträkningen har slutförts och
- resultatet från den preliminära rösträkningen har meddelats till kommunens informationscentral eller, om valnämnden använder s.k. lokal registrering i valdatasystemet, resultatet har registrerats i resultatuträkningssystemet.

Centralvalnämnden (informationscentralen) sänder blanketter för tillkännagivande av den preliminära rösträkningen till valnämnderna samt meddelar dem anvisningar om hur resultatuppgifterna ska rapporteras eller inlämnas till informationscentralen.

Valnämnderna ger inte någon information till massmedierna.

6.2.2 Räkning av röstsedlarna

När valnämnden hanterar röstsedlarna får den inte göra några anteckningar på deras in- eller utsidor och inte heller stämpla röstsedlar som eventuellt är ostämplade. Behandlingen av röstsedlarna ska ordnas så att ingen har möjlighet till oegentligheter.

När valnämndens ordförande eller vice ordförande förklarat röstningen på valdagen avslutad, ska valnämnden vidta följande åtgärder:

STEG 1 (SNABB RÄKNING OCH TILLKÄNNAGIVANDE):

- 1) På valdagen rapporteras senast kl. 20.15 till informationscentralen (per telefon eller på något annat sätt som centralvalnämnden bestämmer) preliminär uppgift om antalet väljare på valdagen. Valnämnden ska följa hur antalet väljare utvecklas redan innan valförrättningen avslutas på så vis att ett preliminärt antal väljare kan konstateras så snabbt som möjligt efter att röstningsstället stängt. Valnämnden kan t.ex. föra särskild bok över dem som röstat, följa användningen av röstsedlar (röstsedlarna är förpackade i buntar med 100 st. i varje) eller räkna antalet väljare i vallängden. Antalet antecknas på resultatuträkningsblankett 2 ("Antalet röstande på valdagen") och meddelas till informationscentralen.

Valnämnden, som utan avbrott har använt den elektroniska vallängden hela valdagen, ska anteckna röstningen på valdagen avslutad i systemet genom att kvittera användningen av den elektroniska vallängden avslutad (se VAT-anvisning 4d). Efter detta ser centralvalnämnden antalet personer som röstat direkt i systemet och valnämnden behöver inte separat anmäla det.

Om valnämnden inte använder rösträtsregistret, men använder resultatuträkningssystemet, ska antalet röstande på valdagen registreras i räkningssystemet före kl. 20.15. Inte heller i detta fall behöver centralvalnämnden meddelas antalet separat (se VAT-anvisning 4d).

- 2) Valurnan öppnas och röstsedlarna tas ut ur den.

- 3) Röstsedlarna sorteras så att sedlarna till förmån för respektive kandidat bildar en särskild grupp och de röstsedlar som föreslås ogiltiga en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp räknas och antecknas på resultatuträkningsblankett 3 ("Antalet röster på valdagen, preliminärräkning").

I det här skedet av räkningen är det viktigt att snabbt få ett preliminärt valresultat. Valnämnden ska därför inte slösa tid på att reda ut smärre fel, utan den noggrannare räkningen (kontrollen) sker i nästa steg.

- 4) Till informationscentralen rapporteras (på det sätt som centralvalnämnden bestämmer) eller, om valnämnden använder räkningssystemet, registreras i systemet enligt resultaten för räkningen som utförts enligt föregående punkt varje kandidats röstetal och antalet röstsedlar som föreslås ogiltiga. Denna rapport ska lämnas eller registrering ska göras senast kl. 22. Om räkningen inte hinner bli klar tills dess, ska informationscentralen underrättas om detta.

STEG 2 (GRANSKNING PÅ BASIS AV STEG 1):

Eftersom den preliminära uppgiften om antalet väljare på valdagen och resultatet av den preliminära rösträkningen i detta skede redan har meddelats till informationscentralen, kan åtgärderna enligt steg 2 utföras i en något lugnare takt. Dessa åtgärder ska, på samma sätt som ifyllandet av valprotokollet, utföras ytterst omsorgsfullt.

- 5) Det totala antalet röstsedlar som har tagits ur urnan räknas.
- 6) Det totala antalet väljare vid röstningen på valdagen enligt anteckningarna i vallängden eller rösträttsregistret (och eventuellt i valprotokollet) räknas.
- 7) Antalet röstsedlar och antalet väljare jämförs. Dessa antal ska stämma överens. Om de avviker från varandra, ska röstsedlarna och anteckningarna i vallängden eller rösträttsregistret och eventuellt i valprotokollet räknas på nytt tills full klarhet uppnås om antalet röstsedlar i valurnan. Om antalen fortfarande avviker från varandra, ska orsaken till skillnaden undersökas och uppgift om detta jämte orsaken antecknas i valprotokollet.
- 8) Röstsedlarna granskas som följer:
- De röstsedlar som saknar stämpel eller som annars bör anses vara ogiltiga, avskiljs till en särskild grupp och deras totala antal räknas.

En röstsedel är ogiltig om

- a) som röstsedel har använts något annat än en röstsedel som justitieministeriet låtit trycka,
- b) röstsedeln är ostämplad,

- c) kandidatens nummer har antecknats så att det inte tydligt framgår vilken kandidat som avses samt
- d) om på röstsedeln har skrivits den röstandes namn eller angetts något särskilt kännetecken på denne eller om någon annan obehörig anteckning har gjorts på den.

Såsom obehörig betraktas inte en sådan anteckning på röstsedeln som endast förtydligar på vilken kandidat väljaren har avsett att rösta.

Om det vid granskningen av röstsedlarna inte är helt klart att en röstsedel kan räknas en viss kandidat till godo, ska den placeras i gruppen med röstsedlar som föreslås ogiltiga. På detta sätt kommer valkrets nämnden att behandla och ta ställning till alla de röstsedlar som föreslås ogiltiga eller som annars är oklara.

- De röstsedlar som föreslås bli godkända ordnas så att de röstsedlar som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Varje kandidats röstetal och det totala antalet röstsedlar som föreslås bli godkända räknas.
 - Antalet röstsedlar som föreslås ogiltiga och antalet röstsedlar som föreslås bli godkända räknas ihop. Summan ska överensstämma med det totala antalet röstsedlar som tagits ur valurnan.
- 9) I respektive punkter i valprotokollet och på blanketten för bilagan till det (resultatuträkningsblankett 4) antecknas
- antalet kvinnor och män som röstat under valdagen samt det totala antalet som röstat,
 - det totala antalet röstsedlar som funnits i valurnan,
 - antalet röstsedlar som vid kontrollen föreslås kasseras,
 - antalet röstsedlar som vid kontrollen föreslås för godkännande samt
 - det röstantal varje kandidat erhållit.

Om valnämnden vid granskningen konstaterar att granskningsresultatet avviker från den rapport som lämnats till informationscentralen eller som registrerats i resultatuträkningsystemet (steg 1, punkt 4), ska valnämnden överväga om man bör lämna en ny rapport eller göra en ny registrering. Detta görs om det är fråga om en betydlig avvikelse.

7. FÖRANDE OCH VALPROTOKOLL OCH AVSLUTANDE AV RÖSTNINGEN PÅ VALDAGEN

7.1 Allmänt

Valnämnden ska förordna någon av sina medlemmar att föra ett valprotokoll över röstningen på valdagen.

Valprotokollet utarbetas genom att fylla i blanketten för valprotokollet (valblankett nr 8). Till valprotokollet hör en särskild bilaga (resultatuträkningsblankett 4, "Bilaga till valprotokollet") i vilken antecknas antalet godkända röster som varje kandidat fått.

Valprotokollet kan också utarbetas elektroniskt med hjälp av valdatasystemet. Närmare anvisningar om utarbetande av elektroniska valprotokoll finns i VAT-anvisning nr 4d. Följande anvisningar gäller endast valprotokoll som utarbetas manuellt.

Protokollet med bilaga ska göras upp noggrant på det sätt som förutsätts i anvisningarna. Blyertspenna får inte användas. Ett exempel på en ifylld blankett för valprotokollet ingår som bilaga 4 till denna anvisning.

Om valkrets-nämnden i samband med kontrollräkningen av röstsedlarna upptäcker att valprotokollet är bristfälligt kan den i efterhand be valnämnden lämna en utredning om ärendet.

7.2 Uppgifter som ska antecknas i valprotokollet

På valprotokollets första sida antecknas:

- 1) valets namn (riksdagsval 2023), valkrets samt kommun, röstningsområdets nummer och namn samt
- 2) namnen på valnämndens medlemmar och ersättare, namnen på valbiträdena och de biträden som väljarna själva valt, namnen på den biträdande personal som valnämnden eventuellt använt samt protokollförares namn.

På valprotokollets andra sida antecknas:

- 3) närvarotiden för valnämndens medlemmar, valbiträdena och den biträdande personalen,

På valprotokollets tredje sida antecknas:

- 4) antalet röstberättigade i röstningsområdet enligt vallängden och hur antalet fördelas enligt kön samt antalet förhandsröstade och fördelningen enligt kön enligt valförteckningens räkningsuppgifter på omslaget,
- 5) de klockslag då valdagens röstning inleddes och förkunnades avslutad,
- 6) antalet väljare som röstat på valdagen (män, kvinnor, sammanlagt),
- 7) det totala antalet röstsedlar och antalet röstsedlar som föreslås för kassering,
- 8) antalet röstsedlar som givits till godo för respektive kandidat samt antalet röstsedlar som valnämnden anses ska kasseras (dessa antecknas i valprotokollets bilageblankett),
- 9) datum och klockslag då röstsedlarna förslöts i emballaget, samt
- 10) de valombud eller av dem befullmäktigade personer som varit närvarande då röstsedlarna sorterades och räknades. Fullmakterna för de befullmäktigade personerna ska fogas till valprotokollet.

På valprotokollets fjärde sida antecknas:

- 11) att valnämnden har förstört alla oanvända röstsedlar eller återlämnat alla oanvända röstsedlar till centralvalnämnden,
- 12) anmärkningar om det vid röstningen på valdagen har inträffat något sådant som har inverkat på förrättningens normala förlopp, t.ex.:
 - om förrättningen tvingats avbrytas av något oöverstigligt hinder:
 - information om ett biträde valts av väljaren själv,
 - för små röstningsområdens del uppgifter om ett förfaringssätt enligt 82 § i vallagen för att trygga valhemligheten,
 - anteckningar om de medlemmar av centralvalnämnden som hämtat valkuverten till röstningsstället enligt bestämmelserna i 82 § 5 mom. i vallagen samt antalet röstsedlar som de hämtat och som satts i valurnan samt det klockslag då valkuverten anlände,
 - information om huruvida väljarens röst tagits emot utomhus,
 - information om andra eventuella avvikelser eller störningar på röstningsstället,
- 13) att protokollet lästs upp och justerats samt
- 14) underteckning av protokollföraren, valnämndens ordförande eller vice ordförande och minst en annan medlem av valnämnden.

7.3 Ifyllande av bilagan till valprotokollet

Även bilagan till valprotokollet, dvs. resultatuträkningsblankett 4, ska fyllas i omsorgsfullt och med tydlig handstil. I slutet av **bilaga 4** till denna anvisning finns ett exempel på hur bilagan till valprotokollet ska fyllas i.

Om valnämnden använder resultatuträkningsystemet, kan den utnyttja systemet vid upprättandet av bilagan till valprotokollet. Närmare anvisningar om detta finns i VAT-anvisning 4d.

7.4 Avslutande av röstningen på valdagen

Röstningen på valdagen avslutas så att protokollföraren undertecknar valprotokollet, protokollet läses upp, justeras och undertecknas av valnämndens ordförande eller vice ordförande och minst en annan medlem av valnämnden.

8. ÅTGÄRDER EFTER VALET

8.1 Paketering av röstsedlarna

Efter att den preliminära rösträkningen av röstsedlarna har utförts och meddelats till anmälningssentralen eller sparats i räkningssystemet placeras de röstsedlar som föreslås för godkännande i buntar i kandidaternas nummerordning. Varje kandidats röstsedlar läggs i en särskild bunt. De röstsedlar som föreslås ogiltiga läggs också i en särskild bunt.

Buntarna med röstsedlar läggs in i ett hållbart omslag, som omsorgsfullt binds om med snöre eller paketeringstejp. Omslaget förseglas så att det inte kan öppnas utan att förseglingsbandet bryts. I valprotokollet antecknas när förseglingen gjordes. På omslaget antecknas därefter valkretsnsämndens adress, försändelsens innehåll och avsändare t.ex. enligt följande:

Mottagare:

Lapplands valkretsnsämnd

Innehåller 432 st. röstsedlar som avgetts inom Kemijärvi stads
röstningsområde nr. 002 i riksdagsvalet 2023

Avsändare:

Valnsämnden i röstningsområde nr 002

8.2 Inlämnande av valprotokoll till valkretsnsämnden

Det färdiga och undertecknade valprotokollet jämte bilagor läggs in i ett kuvert som förseglas. På kuvertet antecknas valkretsnsämndens adress samt uppgifter om innehållet och avsändaren.

Valnsämndens ordförande eller vice ordförande och en annan av dess medlemmar ska utan dröjsmål tillsammans föra

- 1) försändelserna med röstsedlarna och
- 2) kuvertet som innehåller valprotokollet.

Valkretsnsämnden kan dock bestämma om att dessa försändelser ska levereras på ett annat sätt. Valkretsnsämnden ska i god tid antingen direkt eller via centralvalnsämnden ge anvisningar till valnsämnden om hur det ska förfaras.

Försändelserna ska vara valkretsnsämnden till handa vid den tidpunkt som nsämnden meddelar.

8.3 Ifyllande av vallängdens uträkningssida

Innan vallängen sänds till centralvalnsämnden ska valnsämnden på uträkningssidan i början av vallängen anteckna antalet röstande på valdagen (män, kvinnor, totalt). Därtill ska valnsämnden i det röstningsområde i vars vallängd utlandsfinländare har antecknats på uträkningssidan på motsvarande sätt anteckna antalet utlandsfinländare som röstat på valdagen.

Samma statistiska uppgifter ska ha antecknats även på blankettbilagan till valprotokollet och antalen kan därmed kopieras direkt från bilagan till vallängdens uträkningssida.

8.4 Returnering av material till centralvalnsämnden

Valnsämnden ska returnera följande till centralvalnsämnden på det sätt som den bestämmer

- 1) vallängen, vars uträkningssida har fyllts i omsorgsfullt enligt anvisningarna ovan,
- 2) valstämplarna samt
- 3) de oanvända valprotokollblanketterna, förseglingsredskapen och tillbehören.

8.5 Förstörande av handlingar

Valnämnden ska efter valförrättningen förstöra (t.ex. genom att riva sönder)

- alla oanvända röstsedlar, i fråga om vilka en anteckning om förstörandet ska ha gjorts i valprotokollet (se kapitel 7), och oanvända blankettbilagor till valprotokollet
- sammanställningarna av kandidatlistorna och
- de meddelandekort som väljarna lämnat in till valnämnden.

Centralvalnämnden kan dock bestämma att dessa handlingar returneras till den i samband med annat material och då sköter den förstörandet av dem centralt.

8.6 Slutåtgärder i anslutning till användningen av rösträttsdatasystemet

Om rösträttsdatasystemet har använts inom röstningsområdet, ska valnämnden i slutet av röstningsdagen utföra de slutåtgärder som beskrivs i VAT-anvisning 4d. Centralvalnämnden kan dock förordna att valnämnden returnerar datorerna till centralvalnämnden, som sedan utför slutåtgärderna centralt för hela kommunens del.

9. SMÅ RÖSTNINGSMRÅDEN OCH RÖSTNINGSMRÅDEN SOM SAMMANFÖRS MED DEM

OBS! Detta kapitel gäller endast valnämnderna i sådana röstningsområden som enligt den kommunala centralvalnämndens beslut är små röstningsområden eller sådana röstningsområden som ska förenas med ett annat litet röstningsområde.

9.1 Vad är ett litet röstningsområde?

Ett röstningsområde är ett litet röstningsområde om 1) röstningsområdet har färre än 50 godkända valkuvert eller 2) centralvalnämnden motiverat innan valdagen bedömer att röstningsområdet under valdagen kommer att ha färre än 50 väljare eller 3) centralvalnämnden motiverat innan valdagen bedömer att röstningsområdet på förhand och under valdagen kommer att ha färre än 50 väljare eller att säkerställandet av valhemligheten i övrigt förutsätter att röstningsområdets förhandsröster och rösterna givna under valdagen slås samman med röstsedlarna från ett annat eller flera andra röstningsområden.

I sådana fall som avses i punkterna 1 och 2 ska centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och rösterna på valdagen inom ett röstningsområde räknas samtidigt. I ett sådant fall som avses i punkt 3 ska centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i röstningsområdet räknas samtidigt som förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett annat eller några andra röstningsområden.

Centralvalnämnden ska i god tid före valet meddela valnämnden om röstningsområdet anses vara litet eller om det ska sammanföras med ett litet röstningsområde.

9.2 Valnämndens uppgifter på valdagen

Detta kapitel har indelats i följande delar:

- I kapitel 9.2.1 behandlas sådana situationer, där förhandsrösterna och rösterna på valdagen inom ett röstningsområde sammanförs
- i kapitel 9.2.2 behandlas sådana situationer där förhandsrösterna och rösterna på valdagen i två eller flera röstningsområden sammanförs.

9.2.1 Sammanförande av förhandsröster och röster på valdagen i ett röstningsområde

I sådana fall som avses i 82 § 1 mom. i vallagen, dvs. när förhandsrösterna och rösterna på valdagen inom ett röstningsområde räknas samtidigt, ska centralvalnämnden avgöra på vilket sätt det förfars. Det finns två alternativ:

- 1) valnämnden för valdagens röstsedlar till centralvalnämnden och centralvalnämnden slår samman röstsedlarna och utför den preliminära räkningen, eller
- 2) centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan av medlemmarna för förhandsrösterna till röstningsområdets valurna under valdagen, då ansvarar valnämnden för räkningen av röstningsområdets alla röstsedlar i samband med den normala preliminära räkningen under valdagens röstning.

Centralvalnämnden meddelar valnämnden i god tid före valet vilketdera alternativ som ska följas.

ALTERNATIV 1: Valnämnden för röstsedlarna till centralvalnämnden

När röstningen på valdagen har avslutats ska valnämnderna för ett litet röstningsområde räkna antalet väljare, med bevarande av valhemligheten ta ut röstsedlarna ur valurnan och räkna dem och anteckna antalet i valprotokollet. Röstsedlarna ska hållas hopvikta när de räknas. Röstsedlarna ska därefter inneslutas i ett hållbart omslag, som ska förseglas så att det inte kan öppnas utan att förseglingsbandet bryts. Valprotokollet och vallängden ska inneslutas i var sitt omslag, som ska förseglas. På omslagen antecknas den kommunala centralvalnämndens adress samt försändelsens innehåll och avsändare.

Valnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan medlem ska utan dröjsmål föra försändelserna till centralvalnämnden. Centralvalnämnden kan bestämma att försändelserna ska sändas till den på något annat sätt, t.ex. så att försändelserna från olika röstningsområden förs till centralvalnämnden med gemensam transport.

ALTERNATIV 2: Centralvalnämnden för röstsedlarna från förhandsröstningen till röstningsområdets valurna

Centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan medlem ska under valdagens röstning, dvs. mellan klockan 9 och 20 föra röstningsområdets godkända valkuvert till röstningsområdets röstningsställe. Där ska de i valnämndens åsyn öppna kuverten och med bevarande av valhemligheten ta

ut röstsedlarna ur valkuverten och lägga dem i valurnan. På detta sätt blandas väljarnas förhandsröster med valdagens röster och den preliminära räkningen av röstningsområdets alla röstsedlar utförs av valnämnden istället för av centralvalnämnden.

Centralvalnämnden meddelar på förhand det klockslag då dess representanter kommer med valkuvertet till röstningsstället. De som avlämnar valkuverten ska vid behov styrka sin identitet för valnämnden.

Valnämnden antecknar i valprotokollet klockslaget för leveransen, antalet valkuvert samt namnen på de personer som lämnat in valkuverten.

Som ett resultat av dessa åtgärder blir det i röstningsområdet i fråga inget resultat för förhandsröstningen utan enbart ett resultat för röstning på valdagen. I resultatuträkningssystemet och i statistiker antecknas alla röster i detta röstningsområde som röster som avgetts på valdagen.

9.2.2 Sammanförande av röstsedlarna i två eller flera röstningsområden

I fall som avses i 82 § 2 mom. i vallagen, dvs. om centralvalnämnden bestämmer att förhandsrösterna och rösterna givna under valdagen från två eller flera röstningsområden ska slås samman med varandra, ska centralvalnämnden i god tid meddela valnämnderna i fråga om att de ska leverera valdagens röstsedlar utan att räkna dem till centralvalnämnden (anvisningar finns i stycket ovan under punkt ALTERNATIV 1: Valnämnden för röstsedlarna till centralvalnämnden).

I de sammanförda röstningsområdena blir det inget resultat för förhandsröstningen utan enbart ett resultat för röstningen på valdagen. I resultatuträkningssystemet och i statistiker antecknas alla röster i dessa röstningsområden som röster som avgetts på valdagen.

10. ÖVRIGA ANVISNINGAR

10.1 Justitieministeriets valwebbplats

På justitieministeriets valwebbplats www.valfinland.fi finns bl.a. allmän information om val, anvisningar om röstning och valmyndigheternas kontaktinformation.

10.2 Jour hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har jour för valmyndigheternas förfrågningar som gäller rösträtsregistret på valdagen klockan 9–20 på nummer 0295 535 530.

På journumret ska valmyndigheten ange **personbeteckningen** för den person som frågan gäller. På basis av personbeteckningen uppger Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata personens namn och på detta sätt kan det säkerställas att det är fråga om uppgifter om en person som centralvalnämnden avser. Personbeteckningen bör sökas fram redan **före samtalet**.

Om valmyndigheten inte har tillgång till personbeteckningen, ska uppgifterna frågas på basis av namnet. Detta är betydligt långsammare, eftersom det i rösträtsregistret kan finnas flera personer med samma namn. Vid förfrågan på namn bör man vara beredd att ange mer information om personen, som födelsedatum, hemort och så vidare.

10.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna

Justitieministeriet har för väljarna ordnat ett avgiftsfritt servicenummer 0800 9 4770 (för finskspråkiga) och 0800 9 4771 (för svenskspråkiga). På detta nummer får väljarna information om förhandsröstningsställets adresser och öppettider. På numret ges också anvisningar i frågor som gäller röstning (t.ex. att väljaren ska ta med sig ett identitetsbevis osv.) och råd i frågor som gäller beställning av brevröstningsmaterial. Denna service är avsedd för väljarna. Valmyndigheten får enbart i undantagsfall själv ringa numret.

Vid riksdagsvalet kan väljarna även använda meddelandetjänsten Whatsapp. Väljarna kan skicka meddelanden till tjänsten till numret 050 438 8730.

10.4 Rådgivning vid problem

För att valförrättningen ska gå smidigt är det viktigt att man bekantar sig med bestämmelserna i vallagen och de givna bestämmelserna och anvisningarna noggrant. Om det uppstår oklarhet i något avseende ska frågan utredas i god tid genom att fråga kommunens centralvalnämnd om saken.

BILAGA 1

Vissa bestämda tider i riksdagsvalet 2023

Valdag den 2 april 2023

Tidpunkt	¹	Utförs av	Åtgärd	Vallagen
Augusti-september 2021:		Fullmäktige	Kommunala centralvalnämnden tillsätts	13 § 1 och 3 mom.
Augusti 2022 senast		Fullmäktige	Indelningen i röstningsområden ändras vid behov och ändringen meddelas Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.	8 § 1 och 2 mom.
den 2 oktober 2022 tidigast		Kandidaten	Sådana kostnader för kandidats valkampanj i riksdagsvalet som finansieras med valfinansiering kan börja uppkomma	²
2.10.2022		Partiet	Kampanjtiden för riksdagsvalet inleds	³
November 2022 (i god tid)		Statsrådet	Fördelningen av riksdagsmandaten mellan valkretsarna [enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet 31.10.2022]	6 §
I god tid		Regionförvaltningsverket	Valkrets nämnderna tillsätts	11 § 1 och 2 mom.
I god tid		Statsrådet	Förordningen om de finska beskickningar och deras verksamhetsställen som är förhandsröstningsställen vid riksdagsvalet	9 § 1 mom. 2 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen	9 § 1 mom. 1 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Fastställande av andra verksamhetsenheter inom socialvården som är förhandsröstningsställen	9 § 1 mom. 3 punkten

¹ Ordningsnumret visar hur många dagar före eller efter valdagen som åtgärden ska vidtas enligt vallagen (714/1998).

² L om kandidaters valfinansiering (273/2009), 2 § 1 mom.

³ Partilag (683/2010), 8 § 3 mom.

			än sådana som ger vård dygnet runt	
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om röstningsställena på valdagen	9 § 3 mom.
I god tid		Kommunstyrelsen	Valnämnderna och valbestyrelserna tillsätts	15 §
Måndag 2.1.2023 tidigast		En röstberättigad	Beställningen av brevröstningshandlingar inleds	66 c §
Utan dröjsmål efter att en beställning av brevröstningshandlingar har tagits emot		Justitieministeriet	Brevröstningshandlingarna sänds till de röstberättigade som beställt dem	66 c § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast		Centralvalnämnden	Centralvalnämndens kontaktuppgifter lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	13 § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast ⁴		Kommunstyrelsen/ Centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens allmänna förhandsröstningsställena lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast		Kommunstyrelsen/ Centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens röstningsställena på valdagen lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	Information om var kommunens förhandsröstningsställena finns och om röstningsställena på valdagen	49 § 1 mom. och 67 § 3 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	Valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och hemmaröstning förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Chefen för den finska beskickningen	Valförrättare till det allmänna förhandsröstningsstället i utlandet förordnas	17 § 2 mom.

⁴ Den sista tidpunkten enligt vallagen är fredagen den 10 februari 2023, men av de skäl som framgår av justitieministeriets brev 14.9.2022 VN/12272/2018 (till det meddelandekort som postas till varje röstberättigad bifogas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras adresser samt öppettider i den röstberättigades valkrets) ska uppgifterna meddelas senast den 13 januari 2023.

I god tid		Befälhavaren för ett finskt fartyg	Valförrättare till röstning ombord på fartyg förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Justitieministeriet	De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider tillkännages	49 § 3 mom.
Fredag 10.2.2023 kl. 24	51.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträttsregistret fastställs	18 § 2 och 3 mom.
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Valkrets nämnden	Beslut om arrangemangen vid mottagning av kandidatansökan Angående beslutet ska avfattas en kungörelse som ska delges de valombud som partierna har meddelat och hållas framlagd i valkrets nämndens sammanträdeslokal och publiceras i den officiella tidningen	34 §
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Justitieministeriet	Meddelande om de partier som införts i partiregistret samt partiernas namntecknare till valkrets nämnden	32 §
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Partiet	Valombudet och valombudets ersättare meddelas till valkrets nämnden	120 § 4 mom.
Onsdag 15.2.2023 senast	46.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Upprättande av rösträttsregistret	18 § 1 mom.
Måndag 20.2.2023	41.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträttsregistret finns framlagt för kontroll på de ställen som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämt	23 § 1 mom.
Tisdag 21.2.2023 före kl. 16	40.	Valombudet	Kandidatansökan samt meddelande om valförbund och gemensam lista ges in till valkrets nämnden	121 §, 123 § och 125 § 1 mom.
Måndag 27.2.2023	34.	Valkrets nämnden	Kandidatansökningarna granskas och eventuella anmärkningar görs till valombuden Partiernas, de gemensamma listornas och valmansföreningar-	36 § 37 §

			nas inbördes ordningsföljd bestäms för sammanställningen av kandidatlistorna	
Onsdag 1.3.2023 före kl. 16	32.	Valombudet	Kandidatansökan och dess bilagor korrigeras och kompletteras vid behov	38 §
Onsdag 1.3.2023 efter kl. 16	32.	Valkrets nämnden	De kandidatansökningar som inkommit inom utsatt tid behandlas på nytt och beslut med anledning av anmälningar om valförbund och gemensamma listor fattas	39 §
Torsdag 2.3.2023 före kl. 12	31.	Valombudet	Ett parti eller en valmansförening, vars anmälan om anslutning till ett valförbund eller en gemensam lista inte har blivit godkänd, kan återta sin kandidatansökan	40 § 2 mom.
Torsdag 2.3.2023 innan en sammanställning av kandidatlistor görs upp	31.	Valkrets nämnden	Beslut, som fattas efter att kandidatansökningarna har behandlats, om att en kandidat inte tas upp i sammanställningen av kandidatlistorna eller till följd av att kandidatansökan återtagits	40 §
Torsdag 2.3.2023 vid mötet som inleds senast kl. 16	31.	Valkrets nämnden	Uppgörande av sammanställningen av kandidatlistorna	41 §
Efter att sammanställningen av kandidatlistorna har gjorts		Valkrets nämnden	Distribution av sammanställningen av kandidatlistorna	44 §
Torsdag 2.3.2023	31.	Valkrets nämnden	Uppgifterna om kandidater i sammanställningen av kandidatlistor samt åldern på valdagen och personbeteckningen införs i det riksomfattande kandidatregistret	43 § 2 mom.
Torsdag 2.3.2023 tidigast	31.	De som brevröstar	Brevröstningen inleds	66 d § 1 mom.

Efter att sammanställningen av kandidatlistor har gjorts		Kandidaten	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	⁵
Torsdag 9.3.2023 senast	24.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Ett meddelandekort skickas till de röstberättigade vilkas adress är känd	21 § 4 mom.
Onsdag 15.3.2023	18.	Valförrättarna	Förhandsröstningen ombord på finska fartyg kan inledas	47 § 1 mom.
Fredag 17.3.2023 före kl. 16	16.	En röstberättigad eller någon annan person	Begäran om omprövning som gäller rösträttsregistret framställs hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	24 § 1 mom.
Måndag 20.3.2022 senast	13.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Avgörande av begäran om omprövning	25 § 1 mom.
Utan dröjsmål efter beslutet av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslutet med anledning av begäran om omprövning delges parterna och meddelandekortet sänds, om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret	25 § 2 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Eventuella ändringar till följd av beslutet om begäran om omprövning förs in i rösträttsregistret	25 § 1 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	I rösträttsregistret görs anteckningar till följd av beslut om självrättelse	26 § 1 mom.
Utan dröjsmål efter de ovan nämnda besluten		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslut som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fattat i form av självrättelse delges den part självrättelsen gäller och ett meddelandekort sänds	25 § 2 mom. samt 26 § 2 och 3 mom.
Senast den sjunde dagen efter den dag då parten delgavs beslutet eller det publicerades i den officiella tidningen		Den som begärt omprövning	Besvär hos förvaltningsdomstolen över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en begäran om omprövning har förkastats eller avvisats och be-	27 § 1 mom.

⁵ L om kandidaters valfinansiering, 11 §

			svär över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en person med stöd av 26 § 2 mom. har antecknats i rösträttsregistret som saknande rösträtt	
Tisdag 21.3.2022 fr.o.m. kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträttsregistret vinner laga kraft	28 § 1 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 16 senast	12.	En röstberättigad som vill rösta hemma	Anmälan till den kommunala centralvalnämnden	55 §
Onsdag 22.3.2023	11.	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och i finska beskickningar samt hemmaröstningen inleds	47 § 1 mom.
Lördag 25.3.2023	8.	Valförrättarna	Förhandsröstningen i utlandet avslutas	47 § 1 mom.
Tisdag 28.3.2023	5.	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och hemmaröstningen avslutas	47 § 1 mom.
Onsdag 29.3.2023 fr.o.m. kl. 18 ⁶	4.	Justitieministeriet	Vallängderna skrivs ut ur rösträttsregistret röstningsområdesvis och längderna sänds till de kommunala centralvalnämnderna	71 § 1 mom.
Fredag 31.3.2023 före kl. 19	2.	De som brevröstar	Brevröstningshandlingarna ska vara framme hos den berörda kommunens centralvalnämnd	66 e § 3 mom.
Fredag 31.3.2023 kl. 19	2.	Centralvalnämnden	Förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna granskas så att de handlingar som kommit in på fredagen före kl. 19 hinner behandlas	63 § 1 mom. och 66 g § 1 mom.
Efter att brevröstningshandlingarna granskats		Centralvalnämnden	De röstsedlar som lämnats vid brevröstning stämplas och innesluts i nya kuvert	66 g § 3 mom.

⁶ På grund av de förberedelser som behövs för utskriften stängs rösträttsregistret en timme före den tidsfrist som anges i 71 § 1 mom. i vallagen.

Lördag 1.4.2023 senast	1.	Kandidaten	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	⁷
Söndag 2.4.2023 kl. 9–20	Valdagen	Valnämnden	Röstning på valdagen	68 §, 107 § 1 mom. och 189 § 1 mom.
Söndag 2.4.2023 tidigast kl. 10	Valdagen	Valkrets-nämnden	Räkning av förhandsröster (inkl. brev-röster)	86 § 1 mom.
Söndag 2.4.2023 efter kl. 20	Valdagen	Valnämnden	Preliminär rösträkning	78 §
Måndag 3.4.2023 senast kl. 12	1.	Valkrets-nämnden	Kontrollräkning av de röster som avgetts på valdagen	87 § 1 mom.
Onsdag 5.4.2023 vid ett sammanträde som börjar senast kl. 18	3.	Valkrets-nämnden	Valresultatet fastställs och offentliggörs, fullmakter utfärdas och sänds till riksdagen för utdelning till de valda samt valresultatet tillkännages	94 §
Söndag 16.4.2023 senast		Kandidaten	Sådana kostnader för kandidatens valkampanj i riksdagsvalet som finansieras med valfinansiering kan inte längre uppkomma	⁸
Söndag 16.4.2023 senast		Partiet	Kampanjtiden för riksdagsvalet går ut	⁹
Efter att valresultatet har vunnit laga kraft		Justitieministeriet	Arkivutskriften matas ut ur rösträttsregistret	29 § 3 mom.
Efter att arkivutskriften har matas ut		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträttsregistret utplånas	29 § 3 mom.
Måndag 5.6.2023 senast		Riksdagsledamoten och ersättaren	Redovisning av valfinansiering till Statens revisionsverk	¹⁰

⁷ L om kandidaters valfinansiering, 11 §

⁸ L om kandidaters valfinansiering, 2 § 1 mom.

⁹ Partilag, 8 § 3 mom.

¹⁰ L om kandidaters valfinansiering, 5 och 8 §

Vaalitietojärjestelmä

Valdatasystemet

VAALILUETTELO

(tilanne I) 29.3.2023 klo 19:00

VALLÄNGD

(läge I) 29.3.2023 kl 19:00

Eduskuntavaalit 2023

Riksdagsvalet 2023

**922 Vesilahti
Vesilahti**

ÄÄNESTYSALUE:

003 Ylämäki

RÖSTNINGSOMRÅDE:

003 Ylämäki

LASKELMA UTRÄKNING 922/003

EKV-2023 RDV-2023	Tilanne 1 29.03.2023 klo 19:00 Läge 1 29.03.2023 kl 19:00			Tilanne 2 31.03.2023 klo 19:00 Läge 2 31.03.2023 kl 19:00		
	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt
Äänioikeutettuja						
Röstberättigade						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	374	369	743			
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset	0	0	0			
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä	374	369	743			
Totalt						
Ennakkoon ja kirjeitse äänestäneet						
Röstande på förhand och per brev						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	133	150	283			
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset	0	0	0			
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä	133	150	283			
Totalt						
Vaalipäivänä äänioikeutetut						
Röstberättigade på valdagen						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	241	219	460			
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset	0	0	0			
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä	241	219	460			
Totalt						
Vaalipäivänä äänestäneet						
Röstande på valdagen						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset						
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset						
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä						
Totalt						
Vaaleissa äänestäneet						
Röstande på valet						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset						
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset						
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä						
Totalt						

Ohje keskusvaalilautakunnalle:

Jos ennakköäänestys tai kirjeäänestys hyväksytään vaaliluettelon tulostamisen jälkeen, merkitse äänestäneen kohdalle E-kirjain sarakkeeseen, jossa on vaalien nimilyhenne ja vuosiluku (lisätietoa vaaliohjeessa nro 1).

Anvisning till centralvalnämnden:

Om en förhandsröstning eller en brevröstning godkänns efter att vallängden har skrivits ut, ska du vid personen som röstat anteckna ett E i kolumnen med valets namnförkortning och årtal (mer information om detta i valanvisning nr. 1).

BILAGA 2c

VAALILUETTELO - VALLÄNGD

Kunta 922 Vesilahti
Kommun Vesilahti

Äänestysalue
Röstningsområde

Älä irrota vaaliluettelosta sivuja - Skijl inte sidorna ur vallängden
003 Ylämäki
Ylämäki

Ei käytössä Inte i bruk	EKV-2023 RDV-2023	Sukupuoli Kön	Henkilötunnus Personbeteckning	Sukunimi ja etunimet Släktnamn och förnamn	Asuinmaa Bostadsländ	Kansalaisuus Medborgarskap	Huomautuksia Anmärkningar
				AHONEN ANNELI MARJAANA			
		M		AHONEN KARRI-PETTERI			
				AHONEN MERJA HANNELE			
				AJOSMÄKI ANNIKKI KATARIINA			
				ALAKOSKI MERI TUULIA			
		M		ALAKOSKI PASI PÄIVIÖ			
		M		ALHO ARI EERO JUHANI			
		M		ALI-LÖYTTY HARRI VELI			
				ALI-LÖYTTY MARJA-LEENA			
		M		ANTTILA PEKKA TAPANI			
				ANTTONEN MARIKA KRISTIINA			
				ARVELA HANNA KATRIINA			
				BAMBERG TERHI KYLLIKKI			
				EKLIN LAURA KATRIINA			
		M		EKLIN RAINE JOHANNES			
				ERKKILÄ TUULA AULIKKI			
		M		ERONEN HANNU TOPIAS			
		M		ERONEN JYRI VESA PETTERI			
		M		ESKOLA KAUKO JALMARI			
				ESKOLA KIRSI SISO ANNIKKI			
				ESKOLA MARI-ANNE			
		M		ESKOLA TIMO PETTERI			
		M		FLINKMAN JUHO KOSTI MALAKIAS			
		M		FONSEN HANNU KALEVI			
		M		FONSEN SAKARI JAAKONPOIKA			
				GRÖNFORS KATARIINA			
		M		HAAPAKOSKI JAN ALEKSI			
				HAAPAKOSKI MARJA-LIISA			
				HAAPANIEMI KATRIINA STELLA MARIIA			
				HAATAJA ANNA MARIA			
				HAATAJA ELLI JOHANNA			
		M		HAATAJA RISTO SAMULI			
		M		HAATAJA SAMI PETTERI			
		M		HAATAJA TOPI TAPANI			
				HAKALA PIRJO MARJATTA			
		M		HAKKINEN HEIKKI JUHANI			
				HAKKINEN IINA SUVI TUULIKKI			
		M		HAKKINEN JARI TAPANI			
		Yhteensä/Tillsammans					
		joista miehiä/varav män					

BILAGA 2d

Anvisning för att binda samman pappersvallängden

Vallängden skickas till centralvalnämnden med posten i ett eller flera paket. Antalet paket beror på antalet röstberättigade i kommunen.

Först i paketen finns vallängderna enligt röstningsområde. Röstningsområdena har skiljts åt med ett blåkantat papper. Efter vallängderna finns de röstningsområdesvisa förteckningarna över dem som röstat på förhand. Både vallängderna och förteckningarna är i nummerordning enligt röstningsområdets nummer.

Centralvalnämnden ska skilja åt vallängderna för de olika röstningsområdena. Justitieministeriet skickar till centralvalnämnderna enligt deras beställning tillsammans med det övriga valmaterialet redskap för att binda samman de enskilda vallängderna. Vallängderna kan bindas samman antingen med de vita plastblomberna eller med de blåa pappersbindarna eller med båda.

Kommunen kan också sätta vallängderna i mappar. I vallängdens övre kant finns ett särskilt hål för plastplomben. Längden blir lättare att hantera om plombens bricka fästs i mappen med tejp.

Om buntens är tunn kan det vara lättare att i stället för mappar använda en pappersbindare. Genom att använda pappersbindaren och de tillhörande säkerhetsetiketterna kan det säkerställas att vallängden hålls ihop. Vallängdsbuntens kan bindas samman med pappersbindaren redan innan plastförpackningen öppnas.

Om valnämnden ska dela upp vallängden på valdagen, kan den komma överens med centralvalnämnden att längden delas upp och delarna binds samman redan hos centralvalnämnden. Vallängden har upprättats så att den lätt kan delas i två delar så att den första delen innehåller efternamnen från A till K och den andra delen innehåller efternamnen från L till Ö. Därför finns det i alla vallängder ett tomrum mellan bokstäverna K och L. Vallängen kan dock vid behov delas även på något annat ställe.

Det rekommenderas att man redan på förhand testar användningen av redskapen för att binda samman vallängderna med vanliga pappersbuntar, eftersom de egentliga vallängderna ska hanteras på ett felfritt och smidigt sätt.

Vallängden har trycks på arkivbeständigt plastpapper, som är mer hållbart och tål fukt bättre än vanligt papper. På pappret kan göras anteckningar med vanliga pennor. För att göra det lättare att hitta rätt sida kan man i sidans kant anteckna vilken bokstav sidan börjar med.

Avsändare

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Fågelveksgården 2
00530 HELSINGFORS tfn 0295 536 220
FINLAND

Mottagare

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valkrets där du är röstberättigad
Vasa valkrets

Kommun, röstningsområde och vallokal på valdagen.

Kristinestad
3 Härkmeri
Härkmeri i lågstadieskola
Henriksdalsvägen 3

Röstningstid på valdagen

2.4.2023 kl. 9.00 - 20.00

Datakälla: Befolkningsdatasystemet 10.2.2023

Anmälan om rösträtt i
riksdagsvalet

Du är röstberättigad vid riksdagsvalet som förrättas
söndagen den 2 april 2023. Din valkrets anges i denna
anmälan.

Du kan rösta **antingen på valdagen** i den vallokal som
anges på denna anmälan **eller under förhandsröst-**
ningen på vilket allmänt förhandsröstningsställe som
helst i Finland eller utomlands. Under vissa förutsätt-
ningar kan du rösta på en anstalt eller hemma. Om du
bor eller vistas utomlands under förhandsröstning-
en och på valdagen, har du också möjlighet att rösta
per brev. Närmare anvisningar om hur det går till att
rösta finns på omstående sida.

Du ska styrka din identitet när du röstar.

Förhandsröstningsperioden.
På vissa förhandsröstningsställen kan förhandsröstningsperioden vara kortare.

I Finland 22. - 28.3.2023 och
utomlands 22. - 25.3.2023

De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider

www.valfinland.fi och bilagan till denna anmälan

Följebrev för förhandsröstningen

Fylls i på förhandsröstningsstället enbart om denna
anmälan används som följebrev.

Väljaren

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valmyndigheten

287 3 tfn 040 546 5812
Centralvalnämnden i Kristinestad
Rådhuset Staketgatan 1
PB 13
64101 KRISTINESTAD
FINLAND

Fylls i av valfunktionären vid förhandsröstningen

Jag intygar att förhandsröstningen har gått till på det
sätt som bestäms i vallagen.

Datum

/3 2023

Förhandsröstningsställets namn eller
vid anstaltsröstning kommunens namn

Valfunktionärens underskrift

Fylls i av väljaren

Med bevarande av valhemligheten har jag själv fyllt i
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Personbeteckning eller födelsetid

Väljarens underskrift

VALPROTOKOLL

1

VAL	Valets namn	RIKSDAGSVALET 2023
	Valkrets	VASA VALKRETS
	Kommun eller stad	JAKOBSTAD
	Röstningsområdets kod och eventuella namn	JAKOBSTAD, 002, STADSHUSET
VALNÄMNDENS SAMMANSÄTTNING	Ordförande	BERGSTRÖM, TOVE
	Vice ordförande	BACKMAN, BRUNO
	Medlemmar	DAHL, MARTIN
		STEN, ELISABETH
		STENIUS, ELSA
	Ersättare i inträdesordning	SALIN, MAX
		BORG, VIKING
		MATTSON, SIV
		HURME, ANNA
	VALBITRÄDEN	Valbiträden som utsetts av valnämnden
HJALMAN NYGREN		
Valbiträden som utsetts av de röstande		VALBITRÄDE FÖR HILDE ANDERSSON
VAR THOMAS ANDERSSON		
BITRÄDANDE PERSONAL	Biträdande personal (Vall. 16.3 §)	
PROTOKOLLFÖRARE		ELSA STENIUS

Valnämndens medlemmar och de valbiträden som utsetts av valnämnden var närvarande under följande perioder:

Ordförande	BERGSTRÖM	kl.	9 - 13	kl.	15 - 21.40	kl.	-	kl.	-
Viceordförande	BACKMAN		10 - 11		13 - 21.40		-		-
Medlemmar	Namn	DAHL	9 - 13		15 - 21.40		-		-
		STEN	13 - 21.40		-		-		-
		STENIUS	9 - 13		15 - 21.40		-		-
	Namn		-		-		-		-
Suppleanter									
		SALIN	13 - 15		-		-		-
		BORG	-		-		-		-
		MATTSON	-		-		-		-
		HURME	-		-		-		-
		BROMS	-		-		-		-
Valbiträden			-		-		-		-
			-		-		-		-
	Namn	KETTUNEN	9 - 12		14 - 20		-		-
		NYGREN	12 - 14		-		-		-
			-		-		-		-
			-		-		-		-

VALPROTOKOLL

3

ANTAL RÖSTBERÄTTIGADE	Antal röstberättigade inom röstningsområdet enligt vallängden	Män 95	Kvinnor 102	Totalt 197
ANTAL PERSONER SOM RÖSTAT PÅ FÖRHAND	Antal personer som enligt vallängden röstat på förhand	Män 32	Kvinnor 43	Totalt 75
INLEDANDE AV RÖSTNINGEN PÅ VALDAGEN	Röstningen på valdagen inleddes klockan 9. ☒ ordförande ☐ vice ordförande visade för de närvarande röstande att valurnan var tom och tillslöt valurnan. ☐ Valnämnden använde den elektroniska vallängden.			
AVSLUTANDE AV RÖSTNINGEN PÅ VALDAGEN	Valnämndens ☒ ordförande ☐ vice ordförande Röstsedlarna togs ur valurnan och räknades. Likaså räknades antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden eller rösträtsregistret (den elektroniska vallängden) hade utövat sin rösträtt på valdagen.			
ANTAL RÖSTANDE PÅ VALDAGEN	Antal röstande på valdagen enligt vallängden (De som röstat på förhand inberäknas inte).	Män 43	Kvinnor 50	Totalt 93
ANTAL RÖSTSEDLAR	Antal röstsedlar i valurnan			Antal 93
GRANSKNING OCH ORDANDE AV RÖSTSEDLARNA	De röstsedlar som vid granskningen ansågs vara ogiltiga avskildes till en särskild grupp. Antalet ogiltiga röstsedlar var			Antal 2
	De godkända röstsedlarna ordnades i grupper enligt kandidat. Antalet röstsedlar i varje särskild grupp räknades och antecknades på den blankett som bifogats valprotokollet.			
	Antalet godkända röstsedlar var			Antal 91
	Röstsedlarna granskades inte i valnämnden (Vall. 82.2 §). ☐ Antalet röstsedlar antecknades dock i detta valprotokoll.			
	Röstsedlarna lades in i ett omslag som tillslöt genom försegling.			Datum 2.4.2023 Klockslag 21.30
ANVÄNDNING AV RESULTATUTRÄKNINGSSYSTEMET	☐ Valnämnden införde rösterna i resultaträkningssystemet.			
NÄRVARANDE	Namnen på de som var närvarande vid ordnandet och räkningen av röstsedlarna. Vall. 184 § (fullmakterna bifogas)			

VALPROTOKOLL

FÖRSTÖRING AV OANVÄNDA RÖSTSEDLAR	☒ Valnämnden förstörde alla oanvända röstsedlar. ☐ Valnämnden returnerade alla oanvända röstsedlar till centralvalnämnden.
ANMÄRKNING OM FAKTORER SOM PÅ VALDAGEN INVERKAT PÅ RÖSTNINGENS NORMALA FÖRLOPP OCH EVENTUELL YTTTERLIGARE INFORMATION SOM VALNÄMNDEN LÄMNAT	
PROTOKOLLFÖRARENS UNDERSKRIFT	<i>Elsa Stenius</i> Underskrift och namnförtydligande <i>ELSA STENIUS</i> Underskrift och namnförtydligande

SLUTANTECKNINGAR

JUSTERING AV PROTOKOLLET	Protokollet har upplästs och justerats. ☒
UNDERSKRIFT AV VALNÄMNDENS ORDFÖRANDE ELLER VICE ORDFÖRANDE	<i>Tove Bergström</i> Underskrift <i>TOVE BERGSTRÖM</i> Namnförtydligande
UNDERSKRIFT AV EN MEDLEM I VALNÄMNDEN	<i>Elisabeth Sten</i> Underskrift <i>ELISABETH STEN</i> Namnförtydligande
BILAGOR	1. Blankett på vilken valresultatet har antecknats (resultatuträkningsblankett 4)

Valkretsens beteckning VAS		Valkretsens namn Vasa valkrets								
Kommunens nummer 598		Kommunens namn Jakobstad								
Röstningsområdets beteckning 002		Röstningsområdets namn Stadshuset								
		2	3 2	4	5	6	7	8	9	2
10	11	12 4	13	14	15	16 3	17	18	19	7
20	21	22	23 3	24	25 8	26	27 4	28	29	15
30	31	32	33	34	35	36	37	38 13	39	13
40	41	42 5	43	44 2	45	46	47	48	49	7
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	
60	61 7	62	63 6	64	65	66	67	68	69	13
70 1	71	72	73	74 12	75	76	77	78	79	13
80	81	82 3	83	84	85	86	87	88	89 9	12
90	91 4	92	93	94	95	96	97 5	98	99	9

91

Godkända röstsedlar	91
Ogiltiga röstsedlar	2
Röstsedlar sammanlagt	93

Röstande	Finska medborgare i Finland		Utlandsfinländare		Alla totalt	
	Totalt	Män	Totalt	Män	Totalt	Män
Röstande på förhand	75	32			75	32
Röstande på valdagen	93	43			93	43

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähdessä.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

BILAGA 6

Checklista för röstningsställes tillgänglighet

01/2021

1. Ankomsten till röstningsstället

- Ligger röstningsstället invid goda trafikförbindelser och finns det en hållplats för kollektivtrafiken nära röstningsstället?
- Finns det nära entrén ett ställe där skjuttrafiken (bl.a. invataxi) kan stanna?
- Finns det handikapparkeringsplatser (3,6 m bred och 5 m lång) i närheten av röstningsstället?
- Är gångvägen som leder till entrén guidad?
- Är gångvägen som leder till entrén lätt att upptäcka och har en jämn, fast och halkfri yta?
- Är gångvägens lutningar högst 5 % (1:20).

2. Entrén

- Har tillgängliga gångvägar på röstningsstället tydliga och lättlästa skyltar?
- Har passagera bredvid trappan en ramp med en lutning på högst 8 % och bredden minst 900 mm.
- Har trappor och ramper ledstänger på vardera sidor.
- Finns det framför ytterdörren en avsats på minst 1500 mm x 1500 mm?
- Finns det på den sida där ytterdörren öppnas minst 400 mm fritt utrymme, som den som använder rullstol behöver för att öppna dörren?
- Är dörröppningens bredd minst 850 mm och tröskelns höjd högst 20 mm?
- Öppnar sig dörren automatiskt eller är den annars lätt att öppna (den kraft som behövs för att öppna dörren får vara högst 10 N dvs. 1 kg)?
- Har vindfångets matta eller golvtrall högst 5 mm x 30 mm glipor och orsakar mattan inte en nivåskillnad som är högst 20 mm?
- Är vindfånget minst 1500 mm x 1500 mm, om båda dörrar öppnas utåt från vindfånget?
- Är vindfånget minst 1500 mm bred och 2300 djup, om en av dörrarna öppnas inåt vindfånget?

3. Röstningsstället

- Finns det på röstningsstället minst ett röstningsbås där man kan fylla i röstsedeln sittande? Finns under röstningsbåsets bord (höjden 750–800 mm) ett benutrymme (bredd minst 800 mm, djup minst 600 mm och höjd minst 670 mm)? Eller finns det på röstningsstället höjjusterbara bord?
- Är belysningen i röstningsbåsen bländfri och tillräcklig? (500–750 lux på bordsytan)
- Finns det sittplatser på röstningsstället så att väljarna vid behov kan vila?
- Finns det på förhandsröstningsstället och röstningsstället på valdagen en person som utsetts till valbiträde?
- Om det bland valfunktionärerna finns personer som använder hjälpmedel, ska det finnas toaletttrum, som är lämpliga för användare av rullstol.

RIKSDAGSVALET

2.4.2023

Förhandsröstning:

I Finland 22–28.3.2023

Utomlands 22–25.3.2023

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET
